НЕЗАВИСИМ НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК

НОВА ЗОРА®

www.novazora.net

www.zora-news.com

Г.С. Раковски: Любовта към Отечеството превъзходи сичките световни добрини

ВТОРНИК, 9 ФЕВРУАРИ 2021 г. ЦЕНА 1 ЛВ. СОФИЯ ГОДИНА XXV (XXXII) БРОЙ 6

ГОЛЕМИЯТ ДЕФИЦИТ

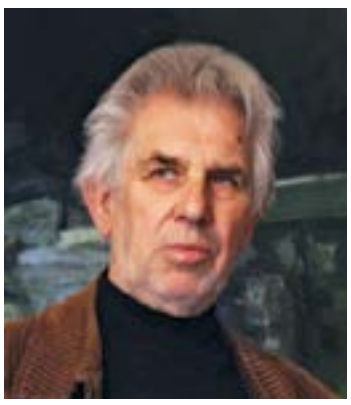

Борислав ВЛАДИКОВ

Дали и аз не съм подвластен на жестокото, на тоталното българско отрицание, което всекидневно разрушава вярата ни, че е останало нещо добро и свято? Дали и аз не идеализирам някои страници от историята, в които се възправят могъщи духове и тигани на националноосвободителните борби, наши велики предшественици на мисълта и делото, заслужили всенародно признание?

Защо днес уморените ни от взиране очи не могат да съзрат *„ни жив светец, ни пример, ни герой"*? **Каква разрушителна буря е преминала през България? Каква слана е осланила нейния съвременен живот? Какво се случи с нашия народ? Откъде се навдиха толкова много държавни лилипути и палячовци; толкова хитреци, крадци, криминалисти, пладнешки убийци – все неразкрити или разкрити, но неосъденн?**

Къде изчезнаха родените от майка големи мъже? Утробите на тези, които зачеват, ли са виновни или една огромна част от мъжкия полов род сякаш е продукт **не на онова здраво българско семе,** а на някаква мочка, оцветена от газирани напитки и менте ракии.

От време на време електронните медии и някои вестници съобщават **как в Япония или в най-престижните американски университети наши момчета заемат първите световни места по логическо мислене и надареност**, а сетне, само няколко години след това, отново се оказва, че **нямаме държавни мъже, способни да управляват една малка държава и един смущаващо послушен, смущаващо покорен народ.**

На стр. 2

Карикатура Николай Арнаудов

МОЯТ ПЪТ КЪМ НАЦИОНАЛНАТА ИДЕЯ

В своя отзив *„Живот ли е, животът без идеал"* за новата книга на проф. Чавдар Добрев, *„Под сянката на преустройството"*, **който публикувахме в миналия брой, поетът Боян Ангелов, председател на СБП, написа, че има книги** *„в които биографичният елемент съжителства с проникновен анализ на политически събития, естетически теории и литературни прозрения"*. **И че с тази своя книга Чавдар Добрев е** *„едновременно и действащо лице и съдник на събитията от недалечното минало"*.

Днес сме избрали да представим на читателите на вестника откъс от книгата му, свидетелството на автора за т.нар. януарски събития от 1990 г., един граничен и почти неосветен период от новата история на българското общество, стихията на който можеше реално да обърка антибългарските начинания и намерения на перестройчиците. Вместо това обаче енергията на протеста бе утаена в нищо не значещия **„Съвет по въпросите, които вълнуват българските граждани"!** Все пак, най-значимото събитие, надежда на хиляди български патриоти, бе **създаването на Общонародния комитет за защита на нацианните интереси (ОКЗНИ), на който Чавдар Добрев е първият председател.**

През януарските студове на 1990 г. се чупеха или саморазпадаха не само ключалките на идейни забрани. Раждаше се и тревогата за бъдещето на България. Приплямваха и искрите от **електричеството на гнева при непосредствения досег с изпотените от страх ръце на предатели и предателства.** Едновременно с това, с **пълни гърди поемаше дъх озонираният от надеждата** *„порив на натурата"*, **както метафорично Чавдар Добрев нарича надеждата и паметта на кръвта, а ние сме я назовали от негово име** *„Моят път към националната идея"*. ЗОРА

Чавдар ДОБРЕВ

За първи път по-остро почувствах идеята за нацията през студентските години в Унгария, когато след смъртта на Сталин започнаха да се появяват публикации в печата **за вредата от налагане на съветския модел в суверенна Унгария.** Така че национализмът не ми е нито пристрастие, нито професия, а порив на натурата. Но никога извън идеала на интернационализма.

За възродителните процеси в България през XX век нямах солидна информация до 10 ноември. Книгата, която дооформи убежденията ми, е с автор проф. Орлин Загоров. Написах предговора, в който се солидаризирах с проф. Загоров, че възродителните процеси у нас, когато са провеждани с насилие, завършват без успех.

И преди запознаването с този труд на **Загоров** моето мнение беше, че **пробудата на българските граждани с мюсюлманско вероизповедание трябва да се подготвя внимателно, бавно, гъвкаво, с активно използване на възможностите на техническия прогрес и образованието, като патриархалната култура по естествен начин се влее в потока на общобългарската модерност.** Това мое разбиране намираше потвърждение както в резултатите от промишления прогрес в смесените райони през социализма, по-конкретно в Родопите, така и в светските представи на по-голямата част от интелигенцията в *"смесения"* **Кърджалийски район, в разширяващото се влияние на БКП в тези краища на страната.**

На стр. 2

ISSN 1310-8492

ЗОРА Е !

ГОЛЕМИЯТ ДЕФИЦИТ

От стр. 1

През последните години този голям дефицит на реални, на действителни държавни мъже и политически лидери се усеща много по-осезателно и тревожно, **защото ако не всяка година, то през година се налага да избираме я народни представители, я правителство и президент, я кметове и съветници за местното управление.** И изведнъж става тревожно ясно какво **натрапчиво безличие се предлага за политически елит на държавата и народа.** В такива моменти се питаме къде са големите философи, юристи, учени, икономисти; **къде е българската научна и творческа интелигенция?** Такава безспорно има и никой, дори и иай-черногледият не може да отрече, че тя реално съществува, **но и реално не обединява своя висок интелект и научния си потенциал и не предлага, не излъчва от своите среди личности за управление на нашата нещастна държава и още по-нещастен народ.**

Дефицитът на национално-спасителни личности се усеща най-осезателно, когато пламнат предизборните страсти по всички краища на нашето Отечество. Вместо да осъзнаем **националните си интереси** и на тях да посветим всички свои сили, преди и по време на избори **превръщаме държавата в джунгла с взаимно унищожаващи се партийни животински видове.** И нито един от *„големите хищници“* не е поставен зад решетките, за да не напада хората. Вместо това – **всеки е захапал по един голям кокал, огризва го, а след това го превръща в бухалка за разчистване на лични сметки или бие с него държавния тъпан,** под чиито тежки удари бедният български народ играе своето тежко хоро, а отстрани на това хоро **Ахмед Доган** премята топчетата на кехлибаренета си броеница, усмихва се присмехулно и **прави ибрикчии останалите политически вождове** и управляващите министри воглаве с министър-председателя.

Машалла, Доган ефенди! Кой казва, че нямаме големи държавни мъже и политически лидери? Кой? Но щом наближат изборите, всяко партийно племе издига **по един свой кандидат,** развява една или друга партийна **политическа дрипа като национален флаг и ние, уж много образовани и интелигентни, къде от инат, къде от политически далтонизъм, влизаме в битките.** Точно в тази суматоха хитреците грабят, продават и препродават, трупат богатства, прехвърлят капитали и дърпат конците на политическите кукли и на целия ни държавен живот със сенчеста икономика и лобита в парламента и със заплахи към всеки, който се опита да им попречи, да им противостои. **И никой не смее не само да ги осъди, но и да спомене имената им.** Това все било работа на съда, а съдът седи с превързани очи и няма как да види престъпния свят.

Ако съвременният избирател вземе в ръцете си фенера на Диоген и тръгне да търси не човек, а конкретен мъж, в когото да припознае своя кмет, депутат или министър; мъжа, на когото си струва да се довери, че може да управлява общинските и държавни дела, ще стигне до велико отчаяние.

Защо повече от три десетилетия не може да се формира **национален управленски отбор** с няколко резервни играчи, способни да приемат всички **предизвикателства на времето и на нашия престъпен преход от една форма на собственост към друга такава?** Сега отново се разнася **предизборна политическа воня.** Пред тежките порти на националната избирателна комисия пръв застава не кой да е, а **Кире Либерало.** След него се нарежда дълга опашка от **безлично партийно войнство.** На площад *„Народно събрание“* **звучи химнът на България, която е** *„земен рай“*, **а само стотина метра встрани от него народният поет Иван Вазов, видял най-линеещото българско поколение, пита героите от епичните битки на отечеството:**

Но що паднахте тук,
деца бурливи?
За трон ли злат?
За някой ли кумир?...

Когато **разбойникът Индже** от едиоименния разказ на Йовков застава пред стареца, **останал сам на нивата, пита**: *„Ти виждал ли си Индже, старче?“*, **старецът отговаря**: *„Де ще го видя, синко. Онзи, които го е видял, не е оживял... Не те познавам... Ама чуй какво ще ти река: млад си, хубав си, юнак си. Де такъв господар да имаме като тебе! Ще ти слугуваме, ще ти плащаме харач. Но само ти да си! А то какво е сега...*

– Какво е сега?

– Кой отде иде – коли, кой отде иде – граби и пали. А ний сме прости хора. Ний сме като овце. Добре е да има кой да се грижи за нас, да ни стриже и да ни дои, ама и от вълци да ни пази!“...

Отчаяният народ търси и днес своя Индже, който може да го дои, да го стриже, но и от вълци да го пази, защото вече е нетърпимо. А глутниците нямат наяждане.

ПЕРСОНА НОН ГРАТА

Коледно капричио за гъдулка без струни и партитура от дипломатически ноти

Валентин КАРАМАНЧЕВ

На 18.12.2020 г., черен петък, обединеното министерство на нашите роботи (външни и вътрешни), обяви военното аташе на Русия за *„персона нон грата“* **и нареди да напусне страната за 72 часа като нежелан** *„игнажденски полазник“*, **защото си вършил работата, за която е изпратен.**

Военните аташета не са галантни офицерчета, пратени да забавляват съпруги и дъщери, а да *„беседват“* с техните бащи и съпрузи по държавни въпроси. **Както се разказва от Лев Николаевич Толстой в неговия наръчник** *„Война и мир“*.

Руското военно аташе се е интересувало за присъствието на американски войски в България.

Не за първи път Бай Ганьовата власт гони дипломат на Дядо Иван, за да угоди на Чичо Сам.

Както е тръгнало, нищо чудно **следващата** *„персона нон грата“* **да се окаже Иван Вазов.** Под прикритието на поезия и стихосбирки, като *„Люляка ми замириса“*, *„Майска китка“*,*„Юнска китка“*,*„Пряпорец и гусла“* и прочее, **той събира поверителна информация.**

Но ДАНС, чието занимание е да решава кръстословици, **разгада шпионския шифър, разкри истината и я направи известна на целия свят, че:** *„Русия!, таз земя велика, /по шир, по брой, по сила, / с небето има си прилика и само с руската душа.../ Затуй е тя прочута, славна/ и друга няма с нея равна,/ затуй обхваща полусвет - царства, народи, океани/ и няма изглед, брой и чет.../ Затуй можа да съкруши Мамаяхан и Бонапарта.../ За туй врага си тя страши, /кога я гледа и на карта... Затуй зове се тя Света/ и чакат я като месия“.*

Въпросният Иван Вазов и преди е бил *„персона нон грата“*, **след Освобождението. Изгонен е като русофил чак в Одеса.** Оттам е събирал тайно сведения за петвековното *„турско присъствие“*. Ръкописът на тоя донос с кодовото заглавие *„Под игото“* е изпратен с дипломатическата поща в Княжеството, за да е на разположение на властите и четящите. Веднага е преведен на английски, за да го ползват Дизраели, Бисмарк, Александър Горчаков, граф Игнатиев, Андраши и американският *„шпионин“* МакГахан.

След изгонването на военното аташе братушките неоснователно се обидиха. Не влязоха в нашето положение - на кого да угодим.

Очаквахме да отговорят реципрочно, огледално. В Русия огледала много. Не знаем в кое ще погледнат. Тяхното военно аташе да беше ни попитало за българските намерения, нямаше да имаме нищо против.

Ами ако те не отговорят огледално и вместо аташето върнат самия наш посланик?

За да ги изпреварим извикахме посланика, уж за консултация. Руснаците се направиха на ударени и попитаха: *„Кой посланик? Днешния или историческия, вечния митрополит Киприян? Той е от векове и за векове. Няма да го пуснем на такова дълго пътуване. Приютили сме го в Кремъл, в Архангелския събор, по-висок от Спасската кула с часовника, от който се сверяват времето меридианите и паралелите.“*

Тогава руснаците назидателно и неогледално **върнаха помощника на нашето военно аташе.** Танто за кукуригу.

Конфликтът е приключен. Ние пак сме в нормални сношения с Русия. По-нормални не бива да бъдат.

Нашият лидер, ни лук ял, ни лук мирисал, ще покани приятеля си Путин, ще го разходи с джипката по трасето на Балканския поток. Ще му обясни как по руските тръби ще тече газ от Сибир, от Тюмен, от Каспийско море, от Азербайджан, от Америка, от Оман, от обратната страна на луната, където поднебесният Китай вече заби сонда. Ще тече гориво, газообразно, втечнено, замразено... Каквото предпочитат клиентите. Гориво, бистро като сълза. Или изцедено от глинени шисти. Ако харесват гориво без мирис, има. Прииска ли им се ароматично, предлагаме концентрат от нашенска фасул-чорба.

Но преди да покани Путин, Ганю Балкански ще спази субординацията. Ще разходи с джипката по трасето посланичката на САЩ госпожа Херо (Хариет Бичер Стоу), авторката на *„Чичо Томовата колиба“*, от която пламна на времето войната между Северните и Южни щати заради бесенето на негрите. **Ще й покаже всички Чичо-томови колиби** (бункери) **в милата ни родина, винаги готови да подслонят канени и неканени гости. Ще покани с нея и военното аташе на САЩ полковник Том (Сойер) да види, че тарабите за завет и сянка на** *„янките“* **и техниката им, са прясно боядисани безплатно от българчета.** Любопитните да надзърнат през тарабите ще пратят у дома им в *„бащината къща“*, където на прага чака *„старата“* да прегърне *„своите чеда“*.

***

В древността владетелите убивали сгрешилите дипломати-посредници и връщали главите им в делви с мед.

В модерните векове след 15-то столетие варварската дипломация е заменена с безкръвното наказание *„персона нон грата“*. **Това е огромна крачка на прогреса и хуманността.**

МОЯТ ПЪТ КЪМ НАЦИОНАЛНАТА ИДЕЯ

От стр. 1

Георги Йорданов редовно се връщаше в беседите ни към българо-турската среща в Кувейт, проведена на 30 октомври 1989 г. Като ръководител на нашата делегация **той беше успял в преговорите с турския външен министър Месут Йълмаз** да склони турската страна диалогът **между България и Турция – във връзка с възродителния процес – да продължи на равнопоставена основа, напрежението между двете съседни държави да бъде намалено, както и** *“да се ограничат размахът и въздействието на антибългарската кампания и интернационализирането на въпроса за положението на мюсюлманите у нас”*.

При положение че България е била **верен съюзник на Съветския съюз, а Турция е настоявала да се заяви на срещата, че българското правителство провежда политика** *“на насилствена смяна на имената и асимилацията на турското малцинство”*, **резултатите от срещата са успех за България.** Предвидено е било да има втора междуправителствена среща на 30 ноември 1989 г., на която да бъдат подписани постигнатите договорености. Тя обаче е отказана от българските преустройчици, един акт, равен на национално предателство.

Спирам се на известни факти, за да се разбере възмущението на Георги Йорданов, когато в **средата на месец декември 1989 г. ми съобщи, че съветският външен министър Едуард Шеварднадзе телефонирал на Петър Младенов с цел да признаем, че България е изцяло виновна за провеждането на възродителния процес, че фактически сме били извършили асимилация на** *“турското население”*. Младенов без възражение възприел този *“съвет”*. **В края на декември 1989 г. се видяха и последиците.**

На декемврийския пленум на ЦК на партията (бел. ред. 29.12.1990 г.) се констатира, че за **провеждането на възродителния процес всичката вина я носи България, че ние сме едва ли не демоните на Европа. А това бе непростима грешка, равна на капитулация пред външнополитическия диктат.**

Като компенсация се предлагаше на българските граждани с мюсюлманско вероизповедание да **бъдат предоставени права, близки до тези на етническите малцинства. Тогава за първи път влезе в оборот максимата на перестроечното, политическото покаяние – всички останали са виновни, виновни са българският народ и българското управление, но не и субектите от отвъдната страна.**

Заедно с разграничаването и осъждането на средствата, използвани по време на възродителния процес, **по същество бе отречена идеята за провеждане на възродителен процес. Това е другата груба грешка.** Общественото мнение прие, че инициатор на тази партийна акция, укорима от гледна точка на националния ни интерес, е председателят на партията **Александър Лилов.**

Този акт фрагментира, раздели **допълнително българското общество.** Вярно, че позициите на патриотичните формации, които се обявиха срещу партийното решение, **укрепнаха. Но същевременно на ДПС се предостави ролята на балансьор в политическия ни живот. Ако след 1984 г. беше нанесен удар върху българските граждани с мюсюлманско вероизповедание, сега ударът се пренасяше върху етническите българи в смесените райони.** Отваряха се възможности да ги преследват и съдят за сторени и несторени нарушения на закона, да бъдат обявени за нищожни актовете за покупка на жилища от български турци, изселили се в Турция, да се поощри турското национално самосъзнание в ущърб на българското, придружено с изселване (под натиск) на българския етнос от смесените райони.

В средата на месец януари 1990 г. София осъмна с хиляди българи, пристигнали от смесените райони, за да протестират срещу този развой на събитията. **И аз взех участие в демонстрациите пред Народното събрание.** Писал съм за тези събития и затова няма да се задържам върху подробностите.

Често съм си задавал въпроса защо толкова дейно се включих в този масов протест на българите от смесените райони? Още повече че не изпитвах нито омраза, нито лошо чувство към българските граждани с мюсюлманско вероизповедание. **Турция не я възприемах априорно за враг, нямах какво да деля с нея, въпреки че моят род е пострадал от турската власт: през 1913 г. родът ми се изселва принудително от Одрин в няколко български градове – Тополовград, Ямбол, Карнобат, Шумен, изоставяйки къщи, земи и имущество, останал само с ризата на гърба си.**

Усетих тръпката на родолюбието през януари 1990 г. не защото бях срещу мюсюлманското население, а понеже се наложи да **защитя мирното съществуване на етническите българи в смесените райони. Протестирах срещу новите български демократични власти, които – станали васали на победилите Велики сили – унизяваха и обезправяваха моите съплеменници.**

И досега преминават в съзнанието ми сцени от онзи период!

Стръвта, с която се намесих **в протичането на националните митинги,** макар дотогава да не бях сред **културните дейци, пропагандиращи запалено националната идея.** Овладяната от митингуващите кафе-сладкарница *“Варшава”*, **до Полския културен център.** Гражданите с ленти на ръцете пред входа на заведението.

Ролята на двамата заварени ръководители на митингите **Минчо Г. Минчев и Димитър Арнаудов от Кърджали.**

Изглеждаше ми странно, че **те не проявяват особена активност.** Обяснявах си тяхното поведение с **човешката им скромност** и неумение да **се приспособят към столичната атмосфера или с тактика,** изработена може би от **организационно ядро,** заседавало в януарските нощи. Направи ми впечатление, че редица от организаторите на митингите се отнасяха доста пренебрежително към **Минчев и Арнаудов** – гледаха да изтласкат на преден план (като ръководители) **хора с обществена известност.** Това се отнасяше и за мен.

Тази, по-друг тип политика, я провеждаха патриоти от различни краища на страната. В това отношение видими бяха усилията на поета от **Хасково Валери Спасов,** с талант да постига по-крупни политически цели. Иначе емблема на митингите ни беше **Камен Гарена от Кърджали,** с препаска на челото, тръгнал като същински чегеварист **да освобождава своята поробена държава.** На трибуната той получаваше най-горещи акламации. След **събитията Гарена ме покани на ритуала по приемането му и завършването на Духовната семинария в София.** Оттук нататък връзките помежду ни прекъснаха.

Имахме директни и индиректни преговори с властимащите – разговора ми с **Дико Фучеджиев, който по поръчение на Петър Младенов ни молеше да предотвратим стачка на трамвайните работници – предотвратихме я; съобщенията, че Луканов проявява тревога навсякъде ще се насочим в политически аспект.** Намираха отзвук пресконференциите в мазето на Студентския дом, на които правех изявления от името на **Общонационалното движение** (не съм сигурен в кой момент названието **Общонароден комитет за защита на националните интереси – ОКЗНИ** получи по-широка публичност). Приемах като комплимент квалификациите на разни **перестроечни влъхви за мен във в.** *“Култура”* **и по Националната телевизия, като представител на** *“кафяво-червените националисти”*.

Останах изненадан, когато ватманът на трамвая, движещ се от Съдебната палата към площад “Славейков”, спря внезапно возилото, посочи ме на пътниците, а после даде обещание, че България за него винаги ще е над всичко! Няма да забравя как в необикновено мразовитите дни и вечери на януари 1990 г. столичани носеха чай и закуски на митингуващите. Като клетва прозвуча манифестът, който прочетох на последния митинг пред може би двайсет и пет хиляди граждани от провинцията и София, от стълбището на Народното събрание, със заклеймяване на тройката Желев – Лилов – Доган.

На стр. 4

КАМЪНИТЕ НЕ ПАДАТ

Петко ПЕТКОВ

Наближаването на парламентарните избори все по-ясно изпъква разминаването между преценките за ситуацията в България на обитаващите политическия Олимп и тези, които живеят в подножието на планината. Както пише **Лудвиг Фойербах:** *„В колибите не мислят, както в дворците!“.* Ето защо **самовъзхвалите на Борисов** и неговите ортаци във властта, за икономическата стабилност, ниския бюджетен дефицит, ниския външен дълг като процент от БВП, влизането в чакалнята на еврозоната, *„спасяването“* **на икономиката от фалит и на населението от пандемията на коронавируса, звучат като обикновена предизборна пропаганда, а не като отражение на истината.** Все по-спорна става **веригата на** *„успехите“,* с които управляващите се надяват да омаят отново избирателите. И *„да им гласуват“* отново доверие да ги водят още четири години към *„светлото евроатлантическо бъдеще”.* **Напразни усилия! Камъните, които напоследък препречват пътищата, не падат от небето, а в резултат, както на валежите, така и на нехайството на администрацията, отговаряща за поддържането на инфраструктурата.**

Суши, наводнения, свлачища, срутища, лавини, епидемии, смърт и гробища - какво ли не сполетя бедна България през изминалите 11 години на *„най-успешното“, „най-майсторското“* **управление?** Обаче в края на третия мандат на Бойко Борисов, сякаш и

Господ вдигна ръце от България

и започна всеки ден да показва, че вече не ще да е българин. И че за него пет пари не струват хвалбите на *„божеството на ГЕРБ“,* както нарече Борисов коалиционният му съдружник Валери Симеонов, за това, че **трима папи са го галили по главата.** Очевидно **от Борисов светия няма да излезе,** ако ще наистина да е построил или ремонтирал *„стотици манастири, църкви, джамии, синагоги, опери, театри и спортни зали“.* Народната мъдрост гласи, че **прекален светец и Богу не е драг, а пък нашият отгоре на това потъпква и божиите заповеди, и човешките закони.** Най-вече тази, която повелява да не се лъжесвидетелства, и тази да не се пожелава жената на ближния, нито вола му, нито осела му. А според Борисов, ние сме най-добре от всички и сме най-прави дори за ваксините. **България на първо място! По смъртност от коронавируса, по бедност и корупция, но по** дял на ваксинираните е **последна в ЕС. Последна, но горда, че има такъв премиер!**

Съдбата обаче е голяма шегобийка. Тъкмо Борисов да открие някоя ремонтирана пътна отсечка, и върху нея се свличат тонове камъни от страховито надвисналите скали. Така се случи с пътя до **Рилския манастир**, така стана миналата седмица между **7-ми и 9-ти километър на АМ** *„Струма“,* **шосето в Искърския пролом и на пътя София-Самоков.** При инцидента в Искърския пролом, **над 4000 тона скали** се свлякоха и затвориха пътя, стигайки на **200 метра от гара Елисейна на ж.п. линията София-Варна.** Ден по-рано Борисов се повози на единия от петте новозакупени локомотива и дори се похвали, че имаме **най-добрите локомотиви на света.** Обаче, *„стабилизираната“* и *„модернизирана“* **държавна фирма БДЖ за малко да преживее трагедия, подобна на тази от гара Хитрино**! Впрочем, при чие управление бяха удавени **село Бисер и град Мизия? Кой беше министър-председател, когато се взривиха цистерните в Хитрино? Ами източването на язовир** *„Студена“,* **заради което Перник преживя жесток воден режим? Добавете замърсяването с фекалии на Варненското езеро, безводието или наводненията в други селища на България, пълните с боклуци реки, като Искър, Марица, Тунджа, Средецка, Струма и други, и ще получите**

зашеметяваща верига от „успехи“.

За капак дойде *„китайският вирус“* **с неговите британски, южноафрикански и бразилски мутации, които изцедиха и последните сили на нашето здравеопазване и на медиците от първата линия.** А населението превърнаха в **изплашено стадо,** останало без пастир и без кучета. При тоталния хаос, който потопи и Европа, и САЩ, следвайки **примера на ЕК,** правителството на Борисов успя да ни *„набълбука“* **с 18 млн. дози от ваксините на Pfizer/BioNTech, Moderna и AstraZeneca,** когато населението на България е по-малко от **7 млн.души.** Впоследствие и **трите фирми производителки известиха, че поради реконструкция на производствените си мощности, ще могат да доставят на ЕС само част от договорените количества.** Тогава ЕК заплаши да забрани износа на ваксини, произведени в заводите в Европа, за страни извън ЕС. Но, когато на страницата на ЕК бе публикувана **част от договора с AstraZeneca, лъсна голата истина. А именно, че вместо категорични срокове и количества, бюрократите в Брюксел са приели обтекаемия израз производителят на ваксината** *„да положи максимални усилия“.* После научихме, че ваксината на **AstraZeneca** не бива да се поставя на хора **над 65 г., а Moderna** не е толкова ефективна срещу щама от ЮАР и ще **трябва да се поставят по три дози вместо две! Кьорав карти не играе!** България, която е поръчала **4,5 млн. дози от ваксината на AstraZeneca**, може да пие една студена вода, защото компанията ще започне да произвежда своята ваксина в… **Япония! Без да чака одобрение от ЕК и Европейската агенция по лекарствата** (EMA), **Германия вече преговаря за внос на китайската ваксина Coronavac,** произвеждана от фирмата **Sinovac,** и на руската *„Спутник V“.* Докато у нас **премиерът Бойко Борисов** и вицепремиерът и министър на външните работи **Екатерина Захариева**, апелират от Фейсбук акаунтите си **за освобождаването на руския опозиционер Алексей Навални.** Дори упрекват **президента Румен Радев,** че не повтаря техните авантюри**. Отколко социалните мрежи станаха инструмент за външна политика?** Арестът на Навални не е ли заради неизпълнението на съдебно решение да се подписва всеки ден, докато е с условна присъда? Срещата в един луксозен московски ресторант на един от сподвижниците на Навални, с **доказан агент на британската МИ6, не е ли доказателство за чужда намеса при протестите в Русия?** Излишни въпроси към хора, които се отнасят към собствените законодателни и правораздавателни органи като към момичета за секс услуги на повикване! **Кога за последно Бойко Борисов е удостоявал НС с присъствието си? Има ли друга държава на света, чийто премиер може да си позволи такова поведение? Къде режимът е по-авторитарен? В Русия или в България?**

Въпващайки се на

темата за ваксините,

нека да се запитаме: **ако на всичките 7 млн. български граждани се поставят по две дози, от поръчаните според шефа на Националната агенция по лекарствата Богдан Кирилов 18 млн. дози, ще останат излишни 4 млн. дози ваксини. Те на боклука ли ще бъдат изхвърлени? А пък, ако предупреждението на Moderna за необходимостта** от поставяне на трета доза, заради южноафриканския мутант на коронавируса се окаже основателно, с по-

Срутище на магистрала „Струма“

ръчаните от нея ваксини **ще могат да се имунизират 1,5 пъти по-малко хора.** Т.е., уверенията на министъра на здравеопазването проф. **Костадин Ангелов**, че до есента ще бъдат ваксинирани 2 млн. души, може да се окажат **гигантско преувеличение.** Всичко това са сметки без кръчмаря, защото *„мат`риалът“* **не вярва нито на управляващите, нито в ефикасността и безвредността на поръчаните от тях ваксини.** Поради което дори лекарите и учителите не са много ентусиазирани да се имунизират с избраните от кабинета продукти. Вибриращият брой на новозаразените с коронавируса и неговите разновидности, както и този на починалите (от или с коронавируса?) засилват това нежелание. **Например на 1 февруари бяха отчетени 130 новозаразени и 17 починали, а на 2 февруари те станаха 832 новозаразени и 97 починали. Това как може да се обясни при положение, че училищата, моловете и фитнесите току-що бяха отворени? Играта на затягане и разхлабване на мерките срещу пандемията, поражда усещането за крещяща некомпетентност и игра на руска рулетка от страна, както на кабинета, така и на НОЩ.** Защото когато главният здравен съветник на британското правителство **Патрик Валанс** твърди, че английският щам заразява с **30-70% по-лесно** от оригиналния коронавирус и убива по **13-14 души на 1000 заразени,** докато **COVID-19 убива по 10**, у нас министърът на здравеопазването **професор Ангелов и епидемиологът професор Кантарджиев казват, че той, британският щам, е няколко пъти по-заразен. Тогава човек започва да се съмнява, че някой ни лъже.** Откъде черпят тези данни нашите национални оперативни щабисти? От рекламните брошури на фармацевтичните гиганти ли? Или от научни публикации и изявления на хора, които са вътре в нещата? Защо се съгласяват с отварянето на моловете, фитнесите и танцовите школи, **както преглътнаха** *„много умното“* **решение на Борисов да остави вируса да вирлува из България през лятото на миналата година?** Точно моловете ли трябваше да отворят врати от **1 февруари 2021 г.?** В Европа затягат мерките и удължават забраните, а у нас ги разхлабват, знаейки **какви ще са последиците.** Едва ли Борисов ще удържи на обещанието си за отваряне на ресторантите, баровете, дискотеките и нощните заведения **чак на 1 март. Идват избори и не му се ще под прозорците на МС някои да скандират** *„Оставка!“.* Дори Валери Симеонов започна да се оправдава, че не бил размахал среден пръст на протестиращите под прозорците на МС. Което няма да им попречи те да му размахат такъв на 4 април.

Протестите у нас са несравними по мащаби и ярост

с тези в Нидерландия, Дания, Литва, Латвия, Полша, Австрия и други страни членки на ЕС. Не се примиряват с ограниченията и забраните и във Великобритания и САЩ. По-миналата седмица светът бе потресен от кадрите, на които полицията в **град Айндхофен,** Нидерландия, гасеше с водни оръдия ентусиазма на иначе миролюбивите граждани, на които за първи път след **Втората Световна война,** се наложи да стоят в изолация, да носят маски и да спазват социална дистанция. Полята с водна струя под налягане, една млада жена с името **Деница Щастни, полетя във въздуха, блъсна се в стената зад нея и падна на земята, обляна в кръв и с пукнат череп.** Според коментара на турския всекидневник вестник *„Миллиет“* (31.01.2021), наложило се на пострадалата да се направят 15 шева. По този повод холандската журналистка **Фльор Луншпач** публикува статия в английския *„Дейли мейл“,* в която пита: *„Ако една миролюбива нация като холандската може да се тласне към такива крайности с един все по-авторитарен подход и жестока изолация за да се контролира епидемията, може ли да очакваме да видим подобни сцени по улиците и на други места в Европа?“.* **Отговорът очевидно е да.**

В коментар за турския вестник *„Джумхуриет“* (30.01.2021), озаглавен *„Страна, управлявана с чене“,* Ъпък Кансу запита: *„Този, който не може да намери маски за три гроша, може ли да намери ваксини? Може ли да намери работа на безработния и ваксина за неваксинирания?“.* **И тук отговорът е, че не може**. Има обаче още една държава, която се управлява *„с чене“,* **сиреч с голи обещания и хвалби. Това е България на Бойко Борисов. По-точно тя се управлява дистанционно, като луноход**. Включително чрез пропаганда в *„правилните“* медии. Няма ден, в който от телевизионния екран да не ни облъчват *„Премиерът Слънце“* **Бойко Борисов или неговите съпартийци, министри и коалиционни ортаци**. А така също и *„опозиционери“* като **Веселин Марешки**, който **подписва гербави проекти за Конституция, без да ги чете. То бива доверие, бива, ама цял бивол за мезе не бива!**

И сякаш това не стига, та Борисов реши да се увековечи в картина на поръчковия художник Симеон Кръстев. Който пък се сравнява с Тициан, понеже и той бил **рисувал по поръчка**. Рисувал, ама не по снимки, нали? А на гореспоменатия *„шедьовър“* **са изобразени Бойко Борисов и сръбският президент Александър Вучич, застанали без маски пред крана с една тръба от газопровода** *„Балкански поток“.* Дали министър **Костадин Ангелов** е глобил своя началник за неспазване на противоепидемичните мерки? Съмнявам се. **На мястото на Вучич бихте ли окачили в кабинета си такава картина? На мен тя ми напомня за яйцето, което бившият президент Плевнелиев подари на Папата.**

МОЯТ ПЪТ КЪМ НАЦИОНАЛНАТА ИДЕЯ

От стр. 3

Неописуеми бяха емоциите на протестиращите от Разградския, Кърджалийския, Варненския, Бургаския, Хасковския или Благоевградския край; вълненията на хората, изплашени, че ги очакват репресии, макар и да са невинни; настроенията на членове на БКП, които считаха, че ръководството на партията ги е предало. Стихийният характер на протестите пролича и поради факта, че се формираха на самодейни начала групи, които по своя инициатива разработваха практическата база на всекидневните протести. Поне аз не открих намеса на органите на сигурността (за местните им поделения не гарантирам). Представители на органите се появиха **по-късно,** заедно със **среднокалибрени активисти на БСП.** Заседанията, няколко месеца след митингите, ги провеждахме в **мецанина на хотел** *“Славянска беседа”,* понякога в македонското кафене, намиращо се до редакцията на в. *“Народна култура”.* Не ми допадаха тези заседания, имах чувство, че ставаме **марионетки на чужди на нас сили. И се отдръпнах.**

Едно уточнение. При мен, като своего рода *“идеолог”* **на митингите, идваха българи от различни градове и села и молеха да поставим, още тук, в София, основите на нова патриотична партия, започвайки с членуването на многохилядните демонстранти.** Що се отнася до мен, аз се колебаех, рискът от провал беше прекалено голям.

Вместо отделна партия, създадохме Съвет за обсъждане и решаване на проблемите, вълнуващи протестиращите български граждани. Например предложихме, след консултации с млади дипломати, да се узакони окончанието на фамилиите -ов и -ев, но само за живите български турци; **да се признава законността на нотариалните актове за придобита собственост и пр.** (участници в протестите разказваха, че държавата започнала да отнема техните къщи – **въпреки редовните им документи за покупка на жилището,** – за да настанят в тях завръщащите се от Турция бивши собственици на имота).

До мен неизменно седеше на масата моят приятел и колега **професор Георги Саев. Д-р Иван Георгиев,** син на езиковеда академик **Емил Георгиев, вярващият до припадък патриот,** стоеше прав и наелектризиран **следеше дебатите.** По едно време се присъедини към нас писателят Венцеслав Начев. Имаше хора с различни политически пристрастия, част от които не ми допадаха. **Написах обширна статия в** *“Работническо дело”* (*“Дума”* още я нямаше) **за ролята на националния фактор, за патриотичен подем, постигнат по време на януарските протести.** В тази публикация може би за първи път вестникът постави в такъв **положителен план националната проблематика.** След години получих информация как отделни автори на обвиненията, че съм *“кафяв комунист”,* **през годините на прехода са се ползвали от финансовата поддръжка на офицери от Шесто управление.**

Оказва се, **че свързването на социалната тема с националната,** преди да го осмисля теоретически, **го изпитах практически на гърба си.** Много по-късно стигнах до извода, че **социализмът на XXI век** ще се нуждае от нов **поглед и от ново отношение към нацията, към националния въпрос.**

През XIX век Маркс призовава да се обединят усилията на пролетариите от всички държави. Очакванията му са, че световната революция ще я извърши **пролетариатът на развитите държави,** за което действие се изискват международни обединения за сваляне на капитализма и капиталистите от власт.

Той обаче само частично засяга **ролята на отделната нация в социалните борби на човека.** Не изследва примерно факта, че пролетариатът на отделната страна **може да има интереси,** които се отличават от **интересите на пролетариата в другите страни и региони,** че една нова култура на пролетариата се предполага да бъде **наследник на национални традиции и начини на живот. Оттук и крайните оценки на социалистите и комунистите относно невъзможността социализмът в една отделно взета страна да се задържи на власт. Дискусия, която става особено актуална след Първата световна война.**

Очакванията да избухне едновременно, в края и след **Първата световна война,** революция в развитите държави на Европа, последвана от революции в по-изостаналите, както се знае, не се сбъдна, опитът я опроверга. В навечерието на Октомврийската революция **Ленин също е подвластен на тази вяра в Марксовата постановка.**

Но скоро, по повод на конфликтите около Брест-Литовския договор през 1918 г., Ленин говори и пише за неравномерното развитие на революционния процес, че революциите в Западна Европа закъсняват, докато руската революция е спечелила победа. Следователно тази руска специфика налага да се строи **социализъм в страната, в която революцията е пожънала успех.**

Този проблем, **за мястото на националната държава** при решаване на социалните конфликти през XXI век, според мен ще застане във фокуса на дискусиите **за наложителните промени в лявото движение на Европа** и света. **Най-вече на фона на победите и кризите на глобализма,** на прехода от еднополюсен към многополюсен свят. Тепърва на лявата идея през новото столетие ще й се налага **да търси и намира нови форми и интерпретации на релацията** *“общество–нация”,* **и то като основополагаща в теорията и практиките на модерния социализъм.**

Максимата за **креативността на националната идея занапред** ще става все по-актуална за човечеството. Социалната идея на новия век ще трябва да се върне към **ценностната величина: семейство–нация–човечество. Иначе анонимните дадености ще продължат да разрушават основата, върху която е изградена европейската цивилизация през последните няколко века: националната държава. Подобна характерност в европейския развой предполага премоделиране на взаимовързаностите между национализма и интернационализма.**

Откъс от книгата „Под сянката на преустройството“, изд. „Захарий Стоянов“, 2021 г.

Уважаеми читатели,

Продължава абонаментната кампания за през новата 2021 г. Ако „Нова Зора“ е достойна за подкрепата ви - направете го! Остана неизпълнена задачата за 1000 годишни абонамента. А фронтът, повече от всякога, се нуждае от убедени защитници. Не само защото годината е особено важна, с избори за парламент и за президент, а защото за да пребъде България, никой не бива да остане безучастен в битката на истината с лъжата.

НЕЗАВИСИМ НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК
НОВА ЗОРА
Г.С. Раковски: Любовта към Отечеството превъзходи всичките световни добрини

Разпространението на вестника, по независещи от нас причини, продължава да бъде ограничено. **Абонаментът е все още най-сигурният начин,** че духът на *„Зора“* не може да бъде сломен и ние оставаме на своя пост.

Във всяка пощенска станция, до 15-о число на всеки месец, може да **осъществите вашата подкрепа за каузата с абонамент от първо число за следващия месец, тримесечие, полугодие или до края на годината.**

Каталожният номер на *„Нова Зора“* **е 311.**

Абонаментът за един месец е съобразно броя на вторниците в него. Цената на един брой продължава да бъде 1 лв.

Всеки вторник очаквайте *„Нова Зора“.* Търсете го и го разпространявайте.

Можете да се абонирате и в офисите на ДОБИ ПРЕС. Редакцията на вестника има договорни отношения с тази фирма.

Същото може да направите и чрез пощенски запис за избрания от вас срок на адрес: София 1377, ул. *„Пиротска“* 3, **за Минчо Мънчев Минчев.** Особено е важно да бъде изписан адреса и името на получателя, както и телефон за обратна връзка.

Допълнителна информация може да получите на тел. 02 985 23 05; 02 985 23 07, както и на мобилни телефони: 0879 140 122 и 0894 66 49 00.

Литературният код на македонизма

Как край Вардара с крадени греди нова къща градят!

Братята ни в Македония присвояват български автори от миналото и ги представят по света като „македонски“

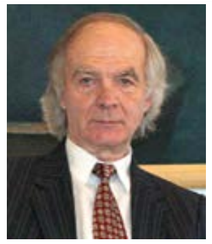

Борис ДАНКОВ

Вече няколко години подред в съседна Македония се вдига шум до небесата по повод на издадената там поредица *"135 тома македонска книжевност"* (**литература**). Тази *"едиция"* бе отпечатана по повод 20-годишнината от обявяването на Македония за държава, но първото й представяне беше още на **4 януари 2009 г.** в **Македонската академия на науките** (МАНУ). На нея премиерът **Никола Груевски обяви**, че в изданието *"е показана богатата традиция на македонската литература и нейните дълбоки корени"*. **Тогава той назова поредицата** *"пантеон"*, като увери присъстващите писатели и учени, че през следващите години и десетилетия всеки нов македонски автор *"достойно ще бъде представен в него"*.

По време на тогавашната премиера прозвучаха и други възторжени изказвания. Така маститият **акад. Георги Стардел**ов (днес вече покойник) определя поредицата **като** *"продължение на голямата естетическа революция в македонската литература на 20 век"*. Бившата културна министърка Елизабета Канческа-Милеска пък я нарече *"проект с капитално значение"*, а известната литераторка акад. Катя Кюлявкова - *"ексклузивна легитимация на македонската културна идентичност"*.

На 8 септември 2009 г. в МАНУ, се състоя специална среща по повод английския превод на поредицата. Тогава премиерът **Никола Груевски** назова изданието *"скъпоценен артефакт за македонската литературна история"*, като обеща, че поредицата, освен на английски, в близко бъдеще ще бъде преведена на френски, немски, руски, испански, китайски и арабски език и, че през следващите години държавата ще удвои средствата за осъществяването на тази цел.

Една малка подробност - за реализацията на този *"стратегически"* **проект от** *"македонската власт"* **са похарчени близо един милион евро.** В поредицата на около **30 000 страници** са представени над **100 македонски автори,** към които **20 пишещи на албански и 5 на турски език.** В 135-томното издание са включени с отделни томове над **40 поети, 40 белетристи** - със свои сборници разкази или романи. В изданието са представени македонската литературна критика и есеистика, детска поезия и проза.

Живеещият в Унгария с няколко присъди експремиер Никола Груевски, е инициатор и вдъхновител на поредицата „Македонска книжевност", в която десетки български автори и техни творби са представени като „македонски".

През изминалите години македонското външно министерство организира истинска дипломатическа инвазия в чужбина. **Поредицата** *"135 тома македонска книжевност"* **бе представена и подарена в над 370 национални библиотеки и университети на повече от 50 страни в света,** сред които **САЩ, Германия, Австрия, Русия, Китай, Великобритания, Франция, Австралия, Италия, Холандия, включително и в България.**

Какви *"корени"*, каква *"традиция"*! **Всичко щеше да е чудесно, ако беше точно така, както го представят в Скопие** тамошните литературни капацитети и корифеи. Както и премиерът Никола Груевски, който е убеден, че в поредицата *"135 тома македонска книжевност"* **била показана** *"богатата традиция"* и *"дълбоките корени"* на македонската литература. Ако трябва да бъдем откровени, **такава традиция въобще липсва, а** *"дълбоките"* **корени на македонската литература са с давност не повече от 40-50 години**. Точно тук е главният проблем на скопските македонисти, които вече няколко десетилетия продължават да търсят **липсващите корени на своята идентичност**. И поради това, че не могат да ги намерят, те си служат с **исторически фалшификации и лъжи, с литературни манипулации.**

Фалшификация е например твърдението, че е съществувала някаква македонска писменост и литература през IX - XVIII век, през XIX в. или по-късно през XX век, до 1945 г., когато върху основата на **скопско-велешкия диалект** е създадена днешната писменост на Македония, а по-късно и нейната литература.

Манипулация е родените в географските предели на Македония писатели и поети, творили на друг (в конкретния случай на български) език, да **бъдат определяни като** *"двудомни"*, **превеждани и присвоявани към македонската** *"книжевност"*.

Именно по този начин в 135-томното издание на Скопие е осъществена поголовна литературна кражба, за да бъдат заложени мнимите *"темели"* на македонската словесност. **Още в том I на поредицата**, който претендира, че представя *"македонската книжевност от IX до XVIII век"*, **Св. Климент Охридски и Св. Наум са обявени за противници на** *"бугарските владетели Борис и Симеон"*. Сам Климент не признавал българската църковна йерархия (с.104), а *Наум "бил задържан в Плиска"* от българите (с.134). Трактатът на Черноризец Храбър *"За буквите"* пък бил *"явен дебат"* преди решенията на Преславския събор (с.144). **За Презвитер Козма** *"преобладавало мисленето* (!), *че той произлизал от Македония"* (с.180). *"Македонски книжевен деец"* бил и Йосиф Брадати (с. 344). Така едва ли не всички известни произведения от тези и други български автори от този период са обявени *за "македонска средновековна книжевност"* (с.18) и включени в този том.

Подобна е *"участта"* в поредицата на **нашите възрожденци Йоаким Кърчовски, Кирил Пейчинович и Йордан Хаджиконстантинов-Джинот**, чиито произведения **са представени също като част от някакво** *"македонско"* **възрожденско наследство** в т. II, озаглавен *"Просветителство во Македонија"*.

В предговора към **том III, озаглавен** *"Македонски народни умотворби"*, **съставителят Марко Китевски** би трябвало поне да поясни защо включените в сборника произведения са *"македонски"*, след като **повечето от тях са** *"взети"* **от сборници с български народни песни: на братя Миладинови, Кузман Шапкарев, Йосиф Чешмеджиев, Веркович и др**.

Бившата министърка на културата **Елизабета Канческа Милевска,** подсъдна по делото *„Търгове"*, според която поредицата *„Македонска книжевност"* е… *„проект с капитално значение"*.

Истинска литературна галиматия е **IV том, озаглавен** *"Книжевна преродба"* и включващ творби на автори от XIX век, сред които **Райко Жинзифов, Григор Пърличев, Кузман Шапкарев, Георги Динков, Арсени Йовков, Трайко Китанчев, Димитър Матов, Партений Зографски, Атанас Раздолов, Петър Стойков и др., определени като** *"македонски българоезични автори"*, чиито произведения са *"препеани на македонски"* и... присвоени към *"македонската книжевност"*.

Върхът на литературната манипулация обаче са т.нар. *"Македонски дводомни писатели"*, **включени в том VII на поредицата**. Под знаменателя на тази отдавна известна формула скопските литературни клептомани **освен Никола Вапцаров са подвели още Христо Смирненски и Димитър Талев**. Достатъчно е било техните творби да бъдат *"препети"* на скопско-велешки диалект, за да станат те... македонски.

Тиражирана измама и спекулация - едва ли може да се определи по друг начин тази скандална литературна манипулация. Ще оставим настрани *"модерната"* македонска словесност, която включва оди за Александър Македонски и останалите *"величия"* от набедената псевдоистория на съседната държава. **Засега ще оставим без коментар ксенофобските сюжети и литературните персонажи на някои от тиражираните писатели, които се занимават с** *"българското робство"* **в Македония и** *"новите поробители"*. Всичко това ще оставим на съвестта на самите издатели и техните покровители.

Но да се присвоява творчеството на български автори и да се представя за *"македонска книжевност"*, да се тиражира то в други държави като част от *"богатата традиция на македонската литература и нейните дълбоки корени"* **- това вече е не само скандално, то минава всякакви граници на международното право, на етиката и морала**.

В случая **жалкото е не само това, че нашите дипломатически и културни представителства в съседната държава са проспали този** *"литературен атентат"* **срещу България**. По-жалко е, че в продължение на години ние упорито си заравяме главите в пясъка и се правим, че нищо не виждаме и не чуваме от онова, което се случва в Скопие.

А сега? Сега не остава нищо друго, освен нашите филолози и литературни историци от БАН, критици и журналисти да прочетат и препрочетат *"скъпоценния артефакт"* на *"македонската идентичност"* и да назоват истината докрай, **а държавата ни да се обърне към съответния международен правораздавателен орган, който да спре това тиражиране по света на една публична кражба и измама. А защо не правителството ни пък да се позамисли дали заради очаквания натиск трябва да дава безусловната си подкрепа на Македония за ЕС?**

Не, нямаме нищо против това в съседната република да си имат своя азбука, своя писменост и своя литература.Тяхна си работа - нека да си имат, но това в никакъв случай **не бива да става за сметка на истината - на българската история и духовното ни, културно наследство. Ние чуждото не щем, но и своето си не даваме, както го е казал народът.** Същият този народ, който и днес продължава да живее и край Вардара, и край Искъро, и край Марица, и край Янтра, и Струма...

Полемика

ДВОЙНИЯТ АРШИН НА РАЙМОНД ДЕТРЕЗ

Още за несъстоятелната позиция на белгийски професор, в спора между България и Северна Македония

Борис ДАНКОВ

Неслучайно в края на миналата година интервюто на известния белгийски историк и лингвист проф. Раймонд Детрез, пред немското радио Дойче веле, предизвика у нас буря от възражения, несъгласия и остри полемики. Проф. Детрез е възприел всичко като *„възмутени реакции"*. Според него, в преобладаващата част от публикуваните материали в българските медии имало повече… *„обиди и заплахи"*. По този повод неотдвана той се възползва от правото си на отговор отново по **Дойче веле.**

И какъв е неговият отговор?

В повечето случаи Детрез е повторил **своите известни вече антибългарски тези,** без дори да се опита да опровергае аргументите на своите опоненти. Както вече отбеляза в своя публикация **проф. Трендафил Митев**, касае се за мнение *„от последна инстанция"*. Такъв е според нашия учен **логическият** *„принцип"*, **който е избрал известният белгиец.** Но да тръгнем *„по реда на номерата"* на опорните точки, предпочетени от Раймонд Детрез, за да наложи своето мнение и да защити т.нар. *„идентитет"* (идентичността) на нашите събратя от Северна Македония.

Търси под вола теле

Според него през т.нар. *„преднационална епоха, хората осъзнавали, че принадлежат към определен етнос, но това съзнание не пораждало същите чувства на привързаност и лоялност както днес"*. **Специално българите се били** *„самоидентифицирали по-често като християни"*. **За да докаже това свое твърдение Детрез се опира върху случаите със софийските новомъченици от 15-16 в.,** изгорени от османските поробители, заради тяхната християнска вяра. Сиреч Детрез се **подвежда** от разделението *„по вяра"* в Османската империя и налага мнението, че **българите смятали себе си** *„по-често християни"*. Освен това той бил *„убеден"*, **че през Средновековието българите не били изпитвали** *„същата привързаност и лоялност към своята етническа същност, както днешните хора"*. **За първото му твърдение го опровергават стотиците хроники и материали, в които през отминалите векове се появява името** *„българин"* или *„българи"*. **А иначе кой е казал,че някогашното етническото чувство на нашите предци от преди 200-300 години трябва да е същото, както на днешните българи, кой? …**

Фалшифицира П.Р. Славейков

За да потвърди македонистката теза, че т.нар. **македонска нация** се е появила на бял свят още през **60-те години на 19 век, Раймонд Детрез цитира неточно статията на П. Р. Славейков** *„Македонскийт въпрос"*, публикувана в бр. 3 на в. *„Македония"* **от 18 януари 1871 г. По-точно той** *„дописва"* **статията на Славейков като прибавя твърдението**, че *„аргументите"* (?!), **които той бил** *„обсъждал"* (?!) с *„македонските"*, все пак представлявали *„зародиша на… нещо като македонска национална идеология"*. НИКЪДЕ, АМА НИКЪДЕ във въпросната статия на П.Р. Славейков няма такъв израз. Освен, ако Детрез не е решил да цитира себе си в кавички, за да подведе читателя с презумпцията, че това **са думи на дядо Славейков.** Никъде в статията на нашия велик публицист и поет няма и помен от някакво твърдение, че в онзи период от време … *„има македонци като отделна народност"*, което си е чиста измислица на самия Детрез..

„Забавя" българското Възраждане

Покрай *„упражнението"* на тема как се оформя т.нар. *„национално самосъзнание"* и как в края на Средновековието възниква нацията, Раймонд Детрез се захваща *„да забави"* **българското Възраждане.** За целта той преповтаря своята известна вече теза, че то е *„започнало"* **след 1830 г.** Като се опира на диалектическия метод, че промяната в обществените отношения зависи от социално-икономическите условия, **Детрез свързва началото на националното ни Възраждане с реформите в Османската империя на Махмуд II след 1826 г.** Така той поставя и възникването на българската нация в т.нар. *„османски контекст"*. Едва **след 1830 г.** бил започнал *„експлозивният растеж"* в броя на **църкви, училища, появата на български вестници, списания** и пр. Да, но всъщност това вече са първите реални резултати от националното ни Възраждане. **Детрез съвсем съзнателно** *„пропуска"* **неговото начало в края на 18 век.**

Понижава Паисий Хилендарски

Според белгиеца **Паисий Хилендарски бил** *„интересна личност"*, но неговото влияние било *„доста ограничено"*, независимо от факта, че за кратко време след появата на *„Историята на славянобългарска"* са направени **множество нейни преписи, а тя е станала нещо като българска Библия,** но в никакъв случай като *„историческото пеленаче"* на Георги Господинов, което се правело на *„библейски старец"*.

По-голямо въздействие според Детрез имал *„Царственик"*-ът на **Христаки Павлович,** който бил разпространявал Паисиевата история като печатна книга. Само където ученият белгиец е пропуснал да отбележи, че **според проф. Васил Златаров това е** *„далечна преработка"* на *„История славянобългарска"*. Добре че Детрез поне е пропуснал да повтори и толкова *„модното"***сред някои западни историци мнение, че Паисий е**… *„баща на българския национализъм"*.

Проф. Раймонд Детрез (вляво) по време на своето *„емоционално"* общуване с бившия министър на образованието и науката на Македония - Панче Кралев (трети отляво надясно) и македонския посланик в Белгия - Лазар Еленовски (вдясно накрая), в присъствието на ректора на университета в гр. Гент - проф. Пол Ван Кауенберге (втори отляво надясно)q при състоялия се прием за почетните македонски гости, 28 ноември 2012 г. *Снимка:* Хилде Кристиянс

Надценява Георги Пулевски

Но след като е *„забавил"***българското Възраждане с близо един век,** Раймонд Детрез не е пропуснал да *„отрази"* подобаващо Георги Пулевски, автор на небезизвестния *„Триезичен речник на македонски, албански и турски език"* (1875). Като цитира неговото определение на понятието *„народ"* и пояснението, че *„македонците са народ и тяхното място (отечество) е Македония"*, **Детрез обявява Пулевски едва ли не за** *„македонския Паисий"*. Разбира се, той **съзнателно пропуска** тази *„подробност"*, че самият Пулевски **през 60-те и 70-те години на 19 век, е бил под пряката зависимост от сръбската шовинистическа пропаганда.** И още, че в края на живота си, през 1892 г. издава своята небезизвестна граматика *„Язичница"*, **в която обявява македонското наречие** за … *„български диалект"*.

Кръстник на т.нар. македонски език?

По-нататък Раймонд Детрез повтаря едно към едно тезата на скопските македонисти, че т.нар. *„македонски книжовен език"* бил **възникнал през 18-19 в.** Тогава още в Македония имало хора, които изрично наричали себе си **българи, но пишели на местното** *„македонско наречие"*. Не било *„кой знае какво престъпление"*, че **текстовете, написани на това наречие, са обявени от днешните македонски филолози за…** *„прародител на сегашния македонски книжовен език"*.

Гоце Делчев - като откраднат автомобил?

Вече за Гоце Делчев нещата стояли съвсем по друг начин. Невярно било виждането в България, че македонците *„крадат"* българското *„историческо наследство"*. Ако някой откраднел някому кола, той нямало като как да има кола.

На стр. 8

Историята показва, че всяка империя след достигане на своя връх във могъществото си започва да запада. Според мнозина анализатори разпадането на империята СССР и разграбването на нейните ресурси **отсрочи с няколко десетилетия разрушителните процеси в лидера на еднополюсния свят САЩ.** Идеите на мултикултурализма и неолиберализма обаче, се провалиха. Бялото население на Америка прогресивно намалява и вече само 60% от него има **европейски корени.** Това унищожава националните устои на САЩ, води до криза на християнството, до отказ от традициите и в края на краищата, до неизбежна война с азиатската, латиноамериканската и афроамериканската култури. В крайна сметка **„американската нация започва да се разпада етнически, културно, морално и политически“** - предсказва американския политик Пат Бюкенън през 2011 г. (съветник на трима президенти) в книгата си *„Самоубийство на свръхдържавата. Ще доживеят ли Съединените щати до 2025 г.?“*

Пророческата книга на американския политик става все по-актуална след като станахме свидетели на ожесточени сражения по улиците на американските градове, в които разбунтуваните жители на гетата грабеха магазини, палеха полицейски участъци и обществени сгради и нападаха белите. *„XXI век става начало на Четвърта световна война* – пише Бюкенън в първата си книга *„Смъртта на Запада“* (2002 г.). *Тази война е цивилизационна, и за разлика от предишните се води без използване на тежко оръжие, но изглежда ще стане поражение на Запада и край не само на поредната империя, но и на цялата цивилизация.“*

Без съмнение сега мнозина конспиролози и политолози ще запретнат ръкави за да посочат годината, в която империята САЩ ще обяви своя край. Един от тях е **руският професор Игор Панарин,** който още в 2008 год. на форум във Виена **предрече разпадане на Съединените щати на 6 държави в 2012 г.** Неговото пророчество засега не се сбъдва. Предлагаме на читателите на *„Нова Зора“* мнението на още един пророк - американския радиожурналист и писател **Стивън Линдман.** Предлагаме ви неговата последна статия.

ЗОРА

АМЕРИКА Е В ТЕРМИНАЛНИЯ СТАДИЙ НА СВОЯ УПАДЪК

Стивън ЛИНДМАН

БАЙДЪН И ХАРИС САМО ЩЕ ГО УСКОРЯТ

Покойният историк и военен експерт по Югоизточна Азия Габриел Колко смяташе, че **упадъкът на САЩ,** *„започнал след Корейската война, е продължил в отношенията с Куба и значително се е ускорил във Виетнам, а Буш и Обама и главно Обама са го задълбочили още повече.“*

Приживе геополитическите анализатори **Имануел Валерщайн и Чалмърс Джонсън** в известна степен казваха същото, като **Джонсън** подчертаваше:

„Неизбежният упадък на САЩ има същата динамика като тази на обречените империи от миналото: „изолация, нарастване на напрежението, обединяване на местните и глобални сили срещу империализма и в крайна сметка БАНКРУТ“. Всичко това в съчетание с нарастващ авторитаризъм и загуба на индивидуални човешки права. Джонсън твърдеше още, че:

„Вече е твърде късно за да могат семплите, непоследователни реформи на нашето правителство или раздутият военен бюджет да имат съществено значение.“

Историята е ясна. Ние можем да избираме истинска демокрация вместо тирания и, да оцелеем или да продължим днешния саморазрушителен курс. И да загинем.

САЩ са поели по погрешен път без признаци за конструктивни промени. Тъкмо обратното, и това на практика най-вероятно ще продължи при администрацията на **Байдън** и **Харис.**

Днес най-ключовият въпрос е *„Ще може ли Човечеството да преживее яростната борба на Америка за световно господство като в същото време не признава своето отслабващо превъзходство в сравнение с други нации?“*

Упадъкът на САЩ не спира. Въпреки че харчат трилиони долари за да останат доминираща световна свръхсила, те бяха надминати от **превъзхождащо руско свръхоръжие. Русия, Китай и други страни са във възход, а Америка запада в политическо, икономическо и военно отношение.** Нейните собствени разходи за **американския милитаризъм,** за повишаване на жизнения стандарт и корпоративно благосъстояние**, както и твърдата ръка на полицията, са за сметка на ерозията на държавните служби и деградация на държавността, до небезопасен и посредствен жизнен стандарт на нацията.**

Неравенството между богати и мнозинството други хора в Америка нараства за **сметка на растящата бедност.**

Водим постоянна война с човечеството вътре в страната и зад граница, с Русия, Китай, Иран и други независими държави, защото не се подчиняват на волята ни и са обявени за врагове на нашата държава.

Запазва се **митът за американската изключителност,** за незаменимата държава и за **моралното и военното превъзходство на САЩ,** въпреки убедителните доказателства, развенчаващи тези представи.

Съединените щати се намираха на върха на своето могъщество след края на Втората световна война. То се запази в продължение на няколко години в следвоенната епоха (*до създаването на руската атомна бомба*, б.пр.), но след това **започна упадък,** който продължава през последните десетилетия и особено **след 11 септември.**

Това е същата динамика, която обрече другите империи в историята на упадък на нацията поради липса на желание за промяна, имперско високомерие и водене на безкрайни войни срещу измислени врагове. Америка е войнстваща държава. И двете десни крила на двете военни партии държат един и същ курс, действат тайно, без всякакъв отчет, преследвайки натрапчиво своите саморазрушителни цели.

Отдавна провъзгласената република вече не съществува. Тя беше подменена от **имперска държава,** която се отличава с разорителни военни разходи. В същото време жизненo важни нужди на Родината се пренебрегват и социалната справедливост изчезва.

В годините на Студената война Вашингтон поддържаше прилични, макар и не винаги, отношения със Съветска Русия. Никсън даже посети Китай. Днес отношенията с двете страни, **Иран и други независими държави** са по-мрачни и опасни от всякога, **поради борбата на САЩ за безспорно световно господство.** Повечето американци и управляващият елит, обаче, не могат да осъзнаят, че някога доминиращата нация е в упадък.

Много уважавани анализатори обясняват и факти, които се премълчават в **мейнстрийм медиите. Съединените щати осъзнават превъзходството на новото руско свръхоръжие (хиперзвуковите ракети,б.пр.) – оръжие на държава, която рационално използва своите ресурси за разлика от печално известните разхищения, мошеничества и злоупотреби в Америка.** Стана известно, че в периода от **1998 до 2015 г.** от федералния бюджет са прахосани колосалните **21 трилиона долара.** По-голямата част от тези пари са отишли за **въоръжение и разпалване на войни.** Това е необятна черна дупка за злоупотреба с власт, показваща превръщането на **Америка от еталон за благоденствие в символ на залязваща империя.**

Държавата САЩ е способна да води война само с измислени врагове, спрямо които военното превъзходство е сигурно. Но не може да се конфронтира военно с Русия, Китай, Иран и други страни, които са в състояние да нанесат силен ответен удар, ако бъдат нападнати. Тази държава не можа да победи талибаните в Афганистан след почти две десетилетия напразни опити. **Вече почти 10 години тя води безкрайна война в Сирия, която е пореден напразен опит да превърне страната във васална държава на САЩ.**

Навсякъде, където се появят американски войски, започват масови убийства, разрушения и човешки страдания. Яростната борба на Америка за световно господство игнорира факта, че **нейната реална сила намалява.**

Ще доведе ли нейната амбиция да променя режимите в страните с равна или превъзхождаща военна мощ до унищожаване на планетата Земя? Колкото по-далече отива **глобалният им милитаризъм** за водене на войни срещу измислени врагове, **толкова повече Съединените щати ускоряват своето изхвърляне на бунището на историята.**

Където всъщност им е мястото.

Превод:
Румен ВОДЕНИЧАРОВ

ДВОЙНИЯТ АРШИН НА РАЙМОНД ДЕТРЕЗ

От стр. 7

Виж, случаят с Гоце Делчев бил съвсем различен. Ако македонците го откраднели, българите пак щели да си го имат, както *„преди кражбата“*, да си го включват в историята и да си го почитат, както намерят за добре.

И вълкът сит, и агнето цяло.

На 27 януари т.г. проф. Раймонд Детрез взе участие в т.нар. международна виртуална дискусия *„Идентичност и интерпретации. Какво е постижимо в диалога между София и Скопие“*, организирана от Соросовия портал *„Маргиналия“*. След като в началото на своето изказване професорът се застрахова, че не е *„нито българин, нито македонец“* (има си хас да е едното от двете!), той тутакси побърза да представи своята уж *„независима“* позиция. Ако се гледало отстрани и македонците, и българите имали право, но все пак международното право било на страната на първите.

Убеден и… изпитан приятел на България?

Иначе от гледна точка на българската позиция срещу приемането на Северна Македония в ЕС, това правело *„неприятно впечатление на … изнудване“*. И тук Детрез дава пример в каква *„кошмарна позиция“* щяла да бъде България, ако приетата страна в ЕС не беше тя, а… *„старата Югославия“*, сиреч *„днешна Македония“*. Как тогава *„София щяла да бъде принудена да признае не само нацията и езика, но и македонското малцинство и да декларира, че ще махне от учебниците и термина български земи, защото включват и Македония“*. Затова, **ако непременно трябвало да има някакъв диалог, по-добре било той да се води след като Северна Македония е влязла в ЕС.**

В края на своето неотдавнашно интервю за Дойче веле, професорът настойчиво внушава колко **дълбоко бил свързан** *„семейно и емоционално“* **с България, с българската история и култура.** И още - какъв *„убеден и изпитан приятел“* **бил той на нашата страна и на българите.** Е, имал *„някакви резерви“* срещу *„българския официален разказ“*, между другото и спрямо Македония, но това изобщо не означавало, че **неговите възгледи били** *„кощунствено антибългарски“*. Опровергават го обаче и думите, и делата - неговата двойнственост и неискреност спрямо българите и България.

КОЙ Е АЛЕКСЕЙ НАВАЛНИ?

Прозападен либерален, антимигрантски националист или политически опортюнист

Джони ТИКЪЛ,
английски журналист

Спредполагаемото му отравяне, с обвиненията, че Кремъл е отговорен за това, с незабавения арест след завръщането му в Русия, популярността на руския опозиционер **Алексей Навални скочи, както никога досега. Но кой точно е той?**

Представянето му като лидер на уличните протести в Москва в западните медии, варира от либерал от западен тип, до крайно десен радикален расист; макар някои медии да го издигат до преследван борец за свобода. Независимо че много руснаци от всички нюанси на политическия спектър подкрепят утвърдените от него разследвания на корупцията на най-високите равнища на управление, твърде малко е съгласието за това, за какво всъщност се застъпва или как би постъпил, ако по някакъв начин бъде изстрелян на върха?

Бившият студент в американския университет **в Йейл,** за първи път придоби международна известност **през 2011 г.,** навлизайки в политиката. Оттогава многократно е арестуван, получава две условни присъди, участва в избори за **кмет на Москва**. Известен е с това, **че се противопоставя на президента Владимир Путин** и разобличава корупцията. **Но какви са неговите политически възгледи? В какво вярва, освен желанието му да отстрани Путин?**

За мнозина от несистемната опозиция, мненията на Навални са маловажни. Считат го единствено **за алтернатива на днешната администрация,** борец срещу това, което неговите поддръжници наричат *„две десетилетия на потисническо ръководство“*, **което не успя да се справи с ендемичната корупция в постсъветска Русия. Същото смятат и неговите западни поддръжници.** За тях той **не е Путин и няма начин да бъде по-лош от Путин. Така че си струва да го подкрепят.** Мнозина обаче подмитат под килима част от неприятната история на активиста Навални.

Крайнодесни националистически корени

Алексей Навални за пръв път влиза в политическия живот през 2000 г. като част от либералната партия *„Ябълко“*. Въпреки че официално се представя **за член на лява фракция, той е фигура в крайнодясната политика, става познато лице в** *„Руския марш“*, в **ултранационалистически прояви, провеждани под лозунги като** *„Спри да храниш Кавказ“*, **развява черно-жълто-бялото знаме на Руската империя.** Не след дълго *„Ябълко“* го изгонва заради крайнодесните му пристрастия. Според ръководството *„увлеченията на Навални и членството му в партията, са несъвместими“*.

През 2011 г. *„Ню Йорк Таймс“* **отбеляза, че руските либерали имат** *„дълбоки резерви към него“*, най-вече заради неговия неприкрит расизъм. *„Той се появи заедно с неонацисти и скинари, участва във видеоклип, който сравнява мургавите кавказки бойци с хлебарки. Докато хлебарките могат да бъдат убивани с чехъл, в случая с хората препоръчва пистолет.“*

Би Би Си пък, съобщи за участието на Навални в *„Руския марш“*, **за речта му, атакуваща Кремъл пред многохилядна тълпа.** *„Имаме проблеми с нелегалната миграция, имаме проблеми с Кавказ, имаме проблем с етническите престъпления...“*, казва той, според държавната британска медия.

Две години по-късно, през 2013 г., 37-годишният Навални подкрепя расистките безредици в Бирюльово, когато близо 1000 националисти нападат на улиците мигранти от бившите съветски републики в Централна Азия. В блога си той се нахвърли срещу *„ордите легални и нелегални имигранти“*, като отново ги сравни с насекоми, които *„пълзят към околните квартали“*. Според Би Би Си, участниците скандирали *„Русия за русначите!“* и *„Бяла сила!“*

2013 г. е повратна точка за Навални. Стремейки се към политически пост, той започва да *„избелва“* имиджа си, тонирайки националистическата реторика от миналото. След като се оказа втори на изборите за кмет в Москва, западният свят започна да обръща повече внимание на антикремълския политик.

Постепенно, до голяма степен, той изоставя расистките си възгледи, поне публично, и се обръща към недоволните руски младежи - много от които живеят в Москва и са с лява ориентация. За да привлече руснаците пък, които в живота си не са виждали друга политика освен тази на Путин, Навални поставя на заден план своя национализъм. Тези възгледи са били в центъра на политиката му, когато е бил 30-годишен, но е напълно ясно, че и на 40 години, той не е променил възгледите си. През 2016 г. Навални осъди забраната на крайнодесния *„Руски марш“*, като написа в блога си, че *„националистите са под натиск повече от либералите“*.

През 2017 г., в интервю за британския *„The Guardian“*, Навални получи възможност да се разграничи от крайнодесните си възгледи, но отказа да се извини. Три години по-късно, в интервю от октомври 2020 г. за германското издание *„Der Spiegel“*, той отново призна, че все още подържа националистическите си възгледи от началото на 2000-те. *„Имам същите възгледи, които изповядвах, влизайки в политиката. Не виждам противоречие*

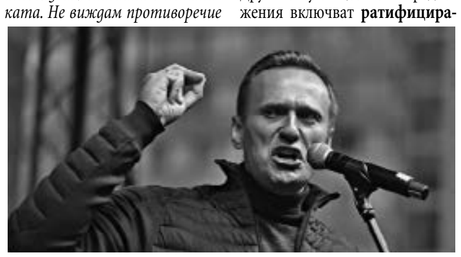

между поддържането на профсъюзите и в същото време да се изисква виза за мигранти от Централна Азия.“

Либералният обрат на Навални

Днес Навални се позиционира - или по-скоро е позициониран от други - като либерален политик, с акцент върху изкореняване на корупцията и по-тесни връзки със Запада. За неговите привърженици, той е нещо като **Мандела или Ганди**. Харесван е от тези, които бившият американски посланик Майкъл Макфол оприличи с известните активисти за гражданските права от XX-ти век. *„Героичната борба на Навални не се различава от това, за което Махатма Ганди, Мартин Лутър Кинг, Нелсън Мандела и Вацлав Хавел, са се борили“*, пише той в статия за *„The Washington Post“*. *„Макар Навални все още да не е успял, не бива да има съмнение, че каузата му е добра и справедлива.“*

Що се отнася до отношението му към парите, неговата политика със сигурност е в съответствие с либералните идеи. След разпадането на Съветския съюз той работи във финансовата сфера и е твърд привърженик на **капиталистическата икономика**, наричайки себе си *„пазарен фундаменталист“*.

По време на президентските избори през 2018 г., когато поради влезли в сила присъди за **присвояване в особено големи размери** (според него били политически мотивирани), му бе отказано да **участва, той публикува манифест, в който изложи политическите си позиции.** Много от предложенията му са леви, включително **въвеждането на минимална работна заплата и напълно безплатни медицински грижи и образование.** Включва също някои общи принципи на съвременния неолиберализъм, като намаляване данъците на малкия бизнес и намаляване *„присъствието на държавата в икономиката като собственик и икономически субект“*. Другите му съществени предложения включват **ратифицирането на Конвенцията на ООН срещу корупцията, децентрализация, демонополизиране на икономиката и въвеждане на визов режим за страните от Централна Азия, вместо мигрантите да идват** *„неконтролируемо“*, **както той смята.** Вижда се, че повечето публикувани политики на Навални, са до голяма степен подобни на тези на либералните партии в Европа.

Много от възгледите му обаче не съвпадат с тези на неговите западни спонсори. Например, **той е критикуван като империалист, защото вярва,** че Крим, по право, е част от Русия. Патриотарската му реторика по време на **войната с Грузия** през 2008 г. е за *„сериозна военна и финансова помощ“* за Южна Осетия и Абхазия. Подкрепи също изгонването на всички грузинци от руска територия. В блога си, призова **Русия да удари с крилата ракета грузинския Генерален щаб,** като нарече грузинците *„гризуни“* - буквално, гризачи, т.е., още една животинска метафора.

Има ли значение в какво вярва?

За част от привържениците му, мненията на Навални нямат значение. Той е въплъщение на антипутинските настроения, човекът, който отваря Русия към по-добро бъдеще с либерална демокрация в западен стил. През 2013 г., регистрираният като чуждестранен агент на радио *„Свободна Европа“* и радио *„Свобода“*, бивш руско-украинski журналист **Матвей Ганаполски,** го определи като *„инструмент“* с *„антикремълски“* възгледи, борец за *„честни избори“*.

Следовниците на Навални, в голямата си част, се ръководят, както и Ганаполски, от мантрата *„врагът на моя враг е мой приятел“*. **Осем години по-късно, тази мантра все още мотивира много от неговите поддръжници** да се съсредоточат върху по-важната, непосредствена според тях цел - отстраняването на Путин.

За много от тези хора, Навални е средството за постигане на целта. Те не искат той да стане президент или да влезе в каквато и да е власт. Просто искат да свали съществуващата система и да помогне на страната да се насочи към различно политическо бъдеще. Има и такива, които искрено вярват, че Навални се е реформирал и е изоставил старите си възгледи.

Независимо от действителните му виждания, **Навални вероятно е единственият политик в света, който има местни поддръжници и чуждестранни мажоретки, които не са съгласни с неговите възгледи.**

И така, кой е той?

Със силни расистки корени и десетилетно ухажване от Запада, трудно е да се разбере в кой сегмент се вписва през 2021 г. Все още може да е националист, а може би е станал либерал. Кой знае? Но това, което е сигурно, той се превърна в изключително ловък и гъвкав опортюнист.

Ако Навални иска да успее, той трябва да създаде мащабна привърженическа база, използвайки популизма, за да привлече както руските националисти, така и западно-ориентираните либерали. След като се стреми да сформира широка антикремълска коалиция, той е в състояние да променя политическите си позиции *според „нуждата на деня“*. Навални може да се окаже уникален в световната политика, събирайки подкрепата на младите, про-ЛГБТ, либерални социалисти и крайнодесни монархисти.

Въпреки надеждата им, че блогърът, който се превърна в активист, е човекът, който може да отстрани Путин, западните коментатори са неискрени в проектиране на руското *„розово бъдеще“*, **начело с Навални.** Неговите дълбоко вкоренени възгледи са по-близки до тези на **ненавижданите** (от Брюксел) **европейски лидери,** като консервативния премиер на Унгария Виктор Орбан или френския опозиционен лидер **Марин Льо Пен,** отколкото до либералните платформи, подкрепяни от Ангела Меркел или Еманюел Макрон. В крайна сметка, западните активисти могат да открият, че **понякога врагът на техния враг, се оказва и техен враг.**

Превод:
Д-р Радко Ханджиев

РУСИЯ, ПУТИН, ДАВОС

За начало – един въпрос с три възможни отговора, зададен от анкетираци на гражданите:

Защо Путин беше поканен на форума в Давос?

1. Да му кажат в лицето, че не е добре да трови хората.

2. Защото от хората, които реално знаят какво става, никой не вярва, че Русия е тровила някого.

3. Защото всички много добре разбират, че Русия изобщо и в частност Путин, в следкризисния период ще играят важна роля и това не може да се пренебрегне.

А ето и резултатите от анкетата:

1. 41% считат, че Путин е поканен за да му кажат в лицето, че не е добре да трови собствените си граждани.

2. 5% считат, че в това никой не вярва.

3. 54% считат, че влиянието на Русия ще бъде толкова силно, че не може да се пренебрегне, затова едрият световен бизнес счита, че не може да се игнорира държава, която има такава тежест и сила. Необходимо е да се изслуша какво тя ще каже от гледна точка на тези кризисни и следкризисни позиции.

Аз имам свое мнение. На първо място съм абсолютно убеден, че не е имало тровене нито на Литвиненко, нито на Скрипалите. **Литвиненко може и да е бил отровен, но това е по-скоро работа на Березовски.** Ще отбележа, че някои от руските силовци биха могли да бъдат хора на Березовски. Защото, напомням, че в семейната група в края на 1990-те работеха заедно – Таня, Валя, Волошин, Березовски, Шувалов, те **всички бяха от един отбор.** Шувалов, Волошин

Михаил ХАЗИН

и Левицкая и още други хора **излязоха от тази компания, която Березовски създаде за търговия с ценни книжа.** Независимо от факта, че е **възможно да са се изпокарали, то системата на връзки е проникваща и обхващала всичко. Самият Волошин е назначавал всички генерали-силовци до 2003 г.** И да се счита, че тези хора са загубили своето влияние, е неубедително.

Работата е там, че **атаката срещу Путин, включая историята с Навални, има дълбок обективен смисъл.** Аз съм убеден, че този смисъл се крие в това, че ролята на **Русия в посткризисния свят ще бъде много голяма. Много по-голяма, отколкото сега. При условие, че ще водим правилна политика.** Засега обаче политиката ни е неправилна. По тази причина всички, които се интересуват от бизнес в световен мащаб, не могат да не се вълнуват от споменатото присъствие на Путин. В този смисъл аз съм съгласен с тези **54%, които считат, че Русия не може да бъде пренебрегвана.** Но на алтернативните сили много им се иска да принизят тази роля и на всяка цена Русия да продължи със сегашната неправилна политика. **В Русия е много силна една елитна група, създадена през 1990-те години.** Много пъти съм споменавал нейните лидери – те са, така да се каже, **семейство още от Елцин. Но има и лидери, които идват по линията Гайдар-Чубайс.** Това са и **Набиулина, и Силуянов…** името им е легион. За двадесет години и нещо те създадоха цяло поколение. Хората, които те започнаха да обучават в средата на 1990-те, когато беше създадена Висшата икономическа школа, са вече четиридесетгодишни. Те **претендират за министерски постове**, при това нито икономиката разбират, нито са наясно какви са интересите на Русия. Можем да се вслушаме какво говори **Макфол, бившият посланик на САЩ в Русия, близък на Байдън**. От гледна точка на руските интереси там ситуацията е интересна. Друг въпрос е доколко самият **Байдън** е в състояние да реализира идеите, които застъпва. Засега имам усещането, че той **е нещо като Горбачов на квадрат. Задачата му е да разруши и уничожи Съединените щати.** Разбира се, някои могат и да не са съгласни с това. За нас е важно да се разбере какво става в Русия. Има маса мнения, че Путин в действителност е либерал и че поддържа либералите. При това обаче възникват въпросите относно Мюнхенската му реч, словото му на Валдайския форум през 2014 г. и т.н, и т.н. Обяснението е елементарно. **Путин, както се полага на офицер от спецслужбите, преди всичко мисли за безопасността. Даже и за неговата лична.** Това не му позволява да си посипе главата с пепел и да коленичи като онзи император, който отишъл да се покае пред папата. **За него е невъзможно да се осланя на милостта на победителя, разчитайки на неговата милост. Той много добре познава тези хора и затова се старае да има на разположение някакъв механизъм за безопасност. Именно това силно нервира западняците,** които считат че на Русия трябва да се налагат твърдо и както те искат. Самата мисъл, че някой може да запази даже и минимална независимост за тях е недопустима. И дотук с логиката, че Путин е либерал. По другата логика той не е либерал. **Путин разбира, че 80% от населението, а може би и 90%,** категорично искат тези хора да бъдат извадени от играта. Той обаче знае, че предишния път, когато е направен опит да бъде премахната аналогичната по количество и структура прослойка – бюрокрацията, възникнала в СССР през 20-те години на миналия век, опитът е приключил с масово клане. Направо разстреляните през 1936-38-ма, ако не ме лъже паметта, са към **650 000,** при общо население тогава приблизително колкото сегашното. Трябва да се отбележи, че **значителна част от тях са станали жертва точно на тези, които е трябвало да бъдат свалени от сцената,** а се е получило така, че именно те са станали организатори на терора. Така нареченият голям терор е бил организиран от тази част на съветския елит, която е имала за цел да премахне Сталин.

Затова сме наясно, че **ако сега се започне чистка, либералите ще организират терор над народа, за да го вдигнат срещу Путин.** А за либералите сегашната ситуация е катастрофална. Думата *"либерали"* тук е условна. **Крадците на 1990-те нямат нищо общо с класическия либерализъм.** Но затова пък много им харесва политическия либерализъм с отсъствието на каквато и да е лична отговорност: *„Ние всичко окрадохме, но не сме виновни. Такова беше времето, така беше възможно и, най-главното – нищо от награбеното не трябва да ни се взема."* **Елитът на 1990-те и тези, които сега крадат в рамките на либералната логика, са на брой около 10-12 милиона:** чиновници, приватизатори и членове на семействата им, като голяма част от тях живеят зад граница. Неочаквано тези хора се оказаха в крайно неудобно двойствено положение. Да напомним договореността от края на 1990-те: *„Ние не питаме откъде сте взели парите и активите си и вие продължавате да бъдете част от елита като контролирате бюджета, финансите, икономическата политика, включая образованието и здравеопазването като социална част на бюджета, но за това се задължавате да обезпечавате инвестиции в руската икономика, достатъчни за самовъзпроизводство".*

А у нас вече 8 години има спад. **От гледна точка на икономическата политика, която провеждат либералите, вътрешните инвестиции са забранени по изискване на западните партньори и Международния валутен фонд** и това се изпълнява безусловно, а чуждестранните инвестиции поради санкции са прекратени. **И Западът, в лицето на своите либерални лидери, казва на нашите либерали:** *"Момчета, свалете този ваш Путин! Вие имате болшинство в елита! Вие имате вашата собственост, имате си и активи тук у нас. Ние ще ви ги вземем, ще ви вземем парите, защото вие сте крадци. А на нас не ни е нужен Путин, който се старае да запази руската независимост. Вашата независимост на нас ни излиза прекалено скъпа. Ето защо, бъдете така добри да свалите Путин, или ще започнем да прибираме всичко ваше, а и ще въведем срещу вас санкции".*

При това, даже ако се предположи, че Путин е свой човек, либерал, плът от тяхната плът, то става пределно ясно, че така повече не може да продължава. Поради тази причина **има сериозни основания да се вярва, че протестните митинги за освобождаването на Навални са поддържани от много руски чиновници и политици. Целта е да се вдигне народа за да свали Путин.** Видяхме през миналия май до каква реакция довеха опитите на Путин да застави чиновниците да дадат нещо на народа. *„Вие да не сте се побъркали? От нашия бюджет?! Това са наши пари! Вече са разпределени. По джобовете ни. Е, засега са още в бюджета, но са длъжни да се прехвърлят в нашите джобове. И какво искате? Да дадем тези пари на народа? Що за безмислица!"*

Това са и обективните обстоятелства, които **принуждават Путин да игнорира тази група. 80% от народа ще го подкрепят.** Путин прекрасно разбира, че има много голям шанс този път да успее. Точно поради причината, че са го **поканили в Давос.** Това е една ярка публична демонстрация, че той има шанса да разиграе тази комбинация. Да, той е човек, който не обича да взема такива крайни решения, даже може много да му харесва либералната логика, но в нейните рамки той не може да просъществува, защото **либералната политика води до влошаване на жизненото състояние на населението. Срещу него са и собствените му съратници от началото на 2000-те години, защото към това ги подтикват техните западни партньори.** Ето това е обективното разположение на силите. Да се обясни това на учениците, които подлеците изкарват на улицата или на младите до 35 години, които нищо не са видяли от 1990-те години, е задача от огромна сложност.

Либералите казват: вижте какъв икономически ръст имахме от началото на 2000-те години, когато Путин не ни притискаше. Грамотният човек прекрасно разбира, че икономическия ръст в този период е следствие от реформата на Маслюков и предимно на Герашченко, който оглавяваше Централната банка до 2002 г. На втория етап имахме рязко покачване на цените на петрола. Това е всичко и повече не се очаква. Можем ли да се върнем към политиката на Герашченко? Можем. Ясно е какво трябва да се прави, ясно е как трябва да се прави, ясно е какъв ще бъде резултата, но това е възможно само при условието на **тотално игнориране на либералния отбор в управляващия елит.** Т.е. **точно това, което Путин не иска да прави, защото разбира, че опасността от терор е голяма. При което точно либералният отбор ще започне този терор.** Защото щом разбере, че Путин е сменил посоката, за нея е ясно, че няма никакъв друг шанс – **да се бяга на Запад не може, там ще им вземат всичко.** За тях настъпва криза. А **за свещена частна собственост се брои не само окраденото от руските корупционери през 1990-те, а и през 2000-те.** И какво трябва да правят сега? **Има един-единствен изход – събаряне на Путин.** И поради тези причини щом стане ясно, че **Путин насериозно се заеме с промени,** те са готови да организират дявол знае какво. **Но и ако не иска да прави промени, на него все едно пак ще му организират същото, защото това го иска Запада.** И самата мисъл, че Путин е поканен в Давос, за много западни политици е ясен сигнал: **трябва колкото се може по-скоро той да бъде свален.**

Това е обективната картина на интересите и съответните сили. Тези тенденции не зависят от физически лица – те изобщо не са свързани с това какво мисли Путин, нито с това какво мислят олигарсите или други конкретни хора. И затова е безсмислено да се разсъждава какво Путин иска или не иска. Обективните обстоятелства го тласкат в най-различни посоки. И какво трябва да се прави в тази ситуация на мен засега не ми е ясно. Аз нямам прости отговори на тези въпроси.

Превод: Александър Гочев

От стр. 12

УТОПИИ И АНТИУТОПИИ

Всичко трябва някак да спре и да се преобразува. Сред най-бурно ръкопляскащите на идеята бяха **Джо Байдън, Борис Джонсън и канадския премиер Джъстин Трюдо.**

Сред Вавилонското стълпотворение **от проблеми и познавателни задачи,** пред които се изправя съвременното човечество, са **осмислянето на новата технологична революция и преобразуванията, до които тя ще доведе.** Най-съдържание анализатори пишат, че **новата технологична революция ще преобразува човечеството и дори нещо повече – човешкото у човека – неговият труд, образование и начини на общуване**. По своите мащаби и сложност, трансформацията е толкова значима, че **Клаус Шваб я нарича Четвърта индустриална революция, и тя няма аналог в досегашния исторически опит на човечеството.**

И тук утопията се преобразява в антиутопия. Изразяването става от позиции като *„Много станахме"…, „Земята е пренаселена"…, „Трябва да се съкратим"*. Теорията за *„глобалното зануляване"*, **за общочовешкия рестарт не е безоснователна.** В практическите си изводи обаче, т**я стига до откровен човекоразъм,** в мащаби, до които не бяха стигнали **най-великите антиутопии на двадесети век.**

Новата велика „перестройка"

Клаус Шваб обяви, че COVID-19 е начало на великата перестройка. Реформираният капитализъм, Шваб схваща, като *„Капитализъм на стейкхолдърите"*. На английски *„Stakeholder"* **е човекът, който при бас държи парите, които следва да даде на спечелилият.** Думата има още една душевна значения. Накъсо **професор Шваб разчита на самореформирането на капитализма, чрез стейкхолдърите.** *„Прогресивно"*! някак новаторски звучи *„на стейкхолдърите, а не капиталистите!"*… Шваб смята, че **те така ще реформират капитализма,** че ще го направят, **всеобщо изгоден**. Подобни идеи не са нови. Те обитават определени умове вече близо столетие. Поредната утопична идея, която генеалогично възхожда към Шарл Фурие, Едуард Бернщайн и дори българина Янко Сакъзов. Тя заслужава уважение.

Подозрението е в съвсем друга посока. Ултраелитите търсят и намират в корона-кризата благовиден предтекст за осъществяване на постоянен и всеобхватен социален контрол върху народите. Всъщност всичко е много логично. На *„господарите на света"* **хората им пречат – седем милиарда са, а не се знае какво да се прави с тях, консумативните им желания растат! Има ли глобален отговор? Не!** Има заявки за алтернативи.

Путин към „господарите на света"

В обръщението си към Форума президентът на Русия Владимир Путин припомни, че глобализацията и вътрешният растеж в развиващите се страни са извели над един милиард души от бедността. Даде пример с Р. Ф., **в която бедните от 64 милиона души през 1999 г., днес са спаднали до около 5 милиона.** Бих формулирал извода по малко по-друг начин: **технологичната и социалната модернизация са факторите, които намалиха бедността в Третия свят**. Заслуга за това имат до голяма степен **прогресистките социално-икономически доктрини на развитието**. За постсоциалистическите страни като цяло, **три десетилетия е характерно едно** *„екстремистко"* **разбиране на постулатите на** *„Вашингтонския консенсус"*. **Така се наложи политиката за тотална приватизация, премахване на необходими регулации и на установяване на ниски данъци върху богатите и корпорациите. Това е политика, която съзнателно** *„инвалидизирва"* **националните държави. Тя ги обезсмисля на фона на процъфтяващите транснационални корпорации. Лишава ги от ресурси и кадри, и така ги прави неспособни да решават дори рутинни социални проблеми.** Обедняването на постсоциалистическите общества не е *„съпътстващ продукт"*, а **интимна цел на трансформацията. Социалната деградация отчуждава гражданите от родините им.** На форума *„Давос-2021"* се чуха отново познатите заклинания за *„намаляване на данъчната тежест"*.

Путин констатира, че днес, след като разцъфтя *„букета от кризи"*, **стимулирането на икономиката с традиционни инструменти, чрез увеличаване на частното кредитиране е по същество невъзможно.** Президентът на Русия стига до извода, че съвременните цифрови гиганти заемат господстващо място в живота на обществото. Тревожи се от опитите на цифровите господари *„грубо, по собствено усмотрение, да управляват обществото, да заменят законните демократични институции, всъщност да узурпират или ограничат естественото право човек да решава сам как да живее, какво да избере, каква позиция да изразява свободно"*.

Какво Путин не доизговори? Той някакък отмина като неважна сардоничната усмивка на Запада, който вещае крах на Русия и междувременно се радва на случая, който може да й налага санкции. Сиреч, *„отново ви изиграхме"*. Путин отговаря на съвсем друго равнище: *„Изпадаме в нова цивилизационна криза"*, заяви той.

Половин век е в ход нова световна студена война. Тя вече не е война срещу една идеология. Води се война срещу разума. Води се ефективно –и ултраглобалистите успяват в усилията за „всеобщо зомбиране" **на човечеството. Криза е, казват. Две неща обаче растат: броят на бедните и на милиардерите.** Нужен е не просто *„рестарт"*, както предлага проф. Шваб, а друг отговор.

Си Дзинпин: Отговорът на КНР

Президентът Си Дзинпин призова света да се откаже от *„идеологическите предразсъдъци"* и от *„остарелия манталитет от Студената война"*. **Тезата на Си:** *„Всяка държава е уникална и никоя не стои над останалите"*. И още: *„Конфронтацията ще ни доведе до задънена улица"*. **Президентът прокламира отказ от намеса във вътрешните работи на други държави. Направи извода, че** *„светът няма да се върне, към това което беше преди пандемията. В международните отношения са необходими консултации и сътрудничество, а не конфликти и конфронтация.* **Преведено това означава, че Китай отхвърля опитите на Запада за подбуждане на етносоциални и религиозни конфликти в различни** *„горещи точки"* **на КНР – Хонконг, Тибет, Синдзян-Уйгурския автономен район.** Външните усилия КНР да заприлича, примерно на един *„голям Кавказ"*, разкъсван от локални етнически конфликти, **не са спрели. Преди две години, Джордж Сорос на форума в Давос заклеймили КНР, като най-богатият, силен и технологично най-развития от всички авторитарни режими. За борба с** *„авторитаризма"*,*„Отворено общество"* е заделило милиарди.

Президентът Си всъщност декларира, че Китай ще продължи да върви по своя път на строителство на социализъм с китайска специфика и не приема опитите да му се натрапват саморазрушителни модели.

Смяна на глобалния модел изисква целенасочени усилия – поне пет-десет години. Иначе не би могло да стане. Давос 2021 не даде през януари решенията, но показа, че човечеството ще се сблъска с тях. И че това е неминуемо.

БЪЛГАРИЯ НАД ВСИЧКО!

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Минчо МИНЧЕВ
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:
Проф. д. ик. н. Бончо АСЕНОВ
акад. Васил ГЮЗЕЛЕВ
Виолета СТАНИСЛАВОВА (отговорен редактор)
д-р инж. Марин БЕЛОЕВ
Проф. дфн Нако СТЕФАНОВ
акад. Николай ХАЙТОВ
ст.н.с. Румен ВОДЕНИЧАРОВ
Проф. д-р ист. н. Тодор МИШЕВ
Фотографии Борис Марков

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА:
1000 София
ул. Пиротска №3
тел.: 02 985 23 07
тел./факс: 02 846-50-01
ИЗДАВА
"Втора Зора" ЕООД
Печат "Нюзпринт", София, ул. "Тинтява" 100

БАНКОВА СМЕТКА:
Уникредит Булбанк
IBAN BG43UNCR70001519963494
BIC UNCRBGSF

Приемат се оригинали по стандарт 30 реда, 56 машинописни знака. Ръкописи не се рецензират и не се връщат.
Броят е приключен редакционно на 5.02. в 14 часа.
Хонорари се изплащат в сряда и четвъртък от 13 до 15 часа
ISSN 1310-8492

УТОПИИ И АНТИУТОПИИ В ДАВОС

Мирослав ПОПОВ

Тази година Световният икономически форум WEF (СИФ) в Давос премина виртуално, под знака на пандемията и все по-неотложните глобални предизвикателства. **Давос отново събра на едно място световни лидери, експерти и мислители, за да обсъдят големите икономически въпроси.** *„Каймакът на света"* се вълнуваше от съживяването на икономиката, борбата с изменението на климата, премахването на неравенствата, в условията на най-висока *„концентрация на милиардери на единица площ"*.

Професор **Клаус Шваб** е основател и несменяем ръководител на Световния икономически форум провеждан в швейцарския курортен град, всяка година, от половин век насам, обикновено през януари. Тази година през пролетта, евентуално, ще има и повторно издание – **плановете са за Сингапур**, от 13 до 16 май 2021 г. Архитектът на форума в Давос, е професор Клаус Шваб (81-годишен), родом от Равенсбург. Първоначалният му замисъл е да се обсъждат съвременните концепции за управление, **с представители на бизнеса и науката.** За петдесет години, скромната професорска идея е утвърдена, и се превръща във водеща **световна платформа**, предусещаща посоките на развитие на света.

Днес *„Давос"* е **свръхелитен клуб на супербогатите**. Една шеговита дефиниция го определя като място, на което *„ежегодно милиардерите споделят с редовите милионери някои идеи за управлението на света"*.

Утопист ли е Клаус Шваб?

Изходният пункт за днешните виждания на проф. Шваб е идеята, че разгръщането на **Четвъртата индустриална революция**, ще се опира на човека, а не на технологиите. От много години, фокус на дискусиите са и **проблемите за опазването на околната среда.** Световният икономически форум всяка година публикува т.нар. **доклад за световния риск,** който дефинира неговия дневен ред. Пет климатични проблема бяха определени като основни предизвикателства, сред тях са **екстремните метеорологични събития като наводнения и бури**. Според СИФ, те са последвани от **провал в политиката за опазването на климата и адаптиране към неговите изменения; природни бедствия, като вулканични изригвания и земетресения, срив на биологичното разнообразие и на екосистемите.**

Днес професор Шваб мечтае за един инклузивен (включващ или социално-ориентиран) **капитализъм**. Миналата година за пореден път бе дадено ново начало на форума с нов *„Манифест от Давос"*, който посочи като цел изграждането на един **по-устойчив и приобщаващ свят. Клаус Шваб** пише за очакваното и неизбежно *„Велико зануляване"*. И това е ключовият въпрос. Под *„велико зануляване"* той има предвид един спорен обществен модел и начин на разбиране на света, който в последна сметка се родее с теориите за **доброволен отказ от развитие**. Това е същността на идеологията на Клаус Шваб. Тя кореспондира с редица внушения, произтичащи да речем от разработките на *„Римския клуб"*.

Темпове на развитие

За разлика от предходните революции, **Четвъртата индустриална революция се развива не** *„линейно"*, **а някак с експоненциални темпове. Новите технологии** *„сами"* **синтезират още по-напредничава технологии.** Революцията е образно казано, в ширина и в дълбочина. Тя се основава на **цифровата революция и се съчетава с разнообразни технологии.** Нейната особеност е, че казва **системно въздействие върху целия свят.**

Оценява се, че *„пандемията COVID-19 е причинила най-тежката икономическа криза в нашия свят, след Голямата депресия"*. Всъщност диагнозата може да бъде формулирана и по иначе. Моята преценка е, че **пандемията оголи тежки, фундаментални общочовешки проблеми.** Тиражират се предположения, **че сегашното състояние на обществото, определяно като** *„Lockdown"* (затваряне на предприятия и изолация на хората в държавите), **няма да свърши никога. Констатира се, че най-слабо развитите страни са изложени на най-голям риск от дългосрочни последици**.

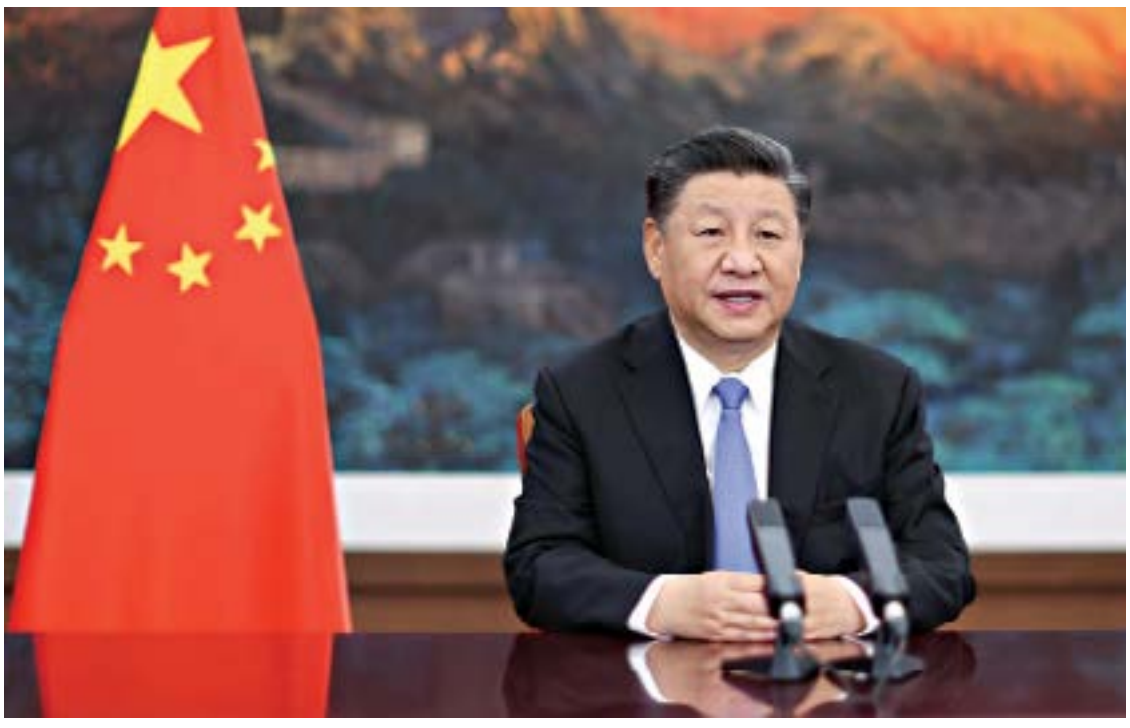

Председателят на КНР Си Дзинпин

Глобалната социална криза

Корона-кризата води до промени с исторически характер. Днес почти 55% от населението на света – около 4 милиарда души, не разполага с обществено гарантирана социална защита, срещу евентуални системни обществени трусове. В Африка този процент стига **до 80% от населението, което няма институционална социална закрила. Националните парични ресурси са неадекватно малки, 46 от най-слабо развитите държави в нашия свят, са успели да акумулират за борба с последиците от пандемията едва 17 милиарда долара!**

Великото „зануляване"?

Професор Шваб е автор на предизвикалата интелектуална буря книга Четвъртата индустриална революция. На конференцията на Световния икономически форум миналата година (2020), **професор Шваб, в съавторство с принц Чарлз, въведе в обръщение термина** *„The Great Reset"* (*„Великото зануляване"*). **Смисълът на това стряскащо терминологично обновяване е, че капитализмът преживява световна криза и трябва да бъде радикално променен.**

На стр. 10

КЪМ РОДИНАТА

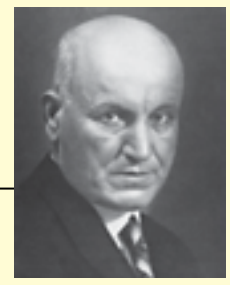

Николай ЛИЛИЕВ

Заглъхнал в безответната вселена,
плачът ти продължава да трепти.
Кому се молиш, майко вдъхновена,
сред ужаса на свойте самоти?

Кому предаваш тая скръб велика
на своята безтрепетна душа,
и аз ли пръв, отгатнал й езика,
съзнавам, че пред тебе днес греша.

Безцветен син на обезверен жребий,
с надежди мене ли облъхваш ти?
В гърди ми бий едно сърце по тебе,
безсилно твойта скръб да освести.

И възроден, аз може би последен
поднасям своя чист и беден дар:
едно сърце, което слагам бледен
пред твоя свят и непознат олтар.

***

ТИХАТА БАЩИНА СТРЯХА...

Тихата бащина стряха!
Тамо шумяха
някога тъмни лози;
своята тайна мълвяха,
сякаш не бяха,
сънни брези.

Вечер, в пустинни градини,
думи невинни
ронеше ясна луна.
Слушаха, ден не видели,
чисти и бели,
бели сърца, в тишина.

Още зори не зорили,
гаснем немили
с първите златни лъчи.
И сред пустиня безбрежна,
плаха и нежна,
моята песен звучи.